

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

Entorn de Schönberg

PER A F. RIBA MARTÍ

Ja fa anys que les gestes d'Arnold Schönberg són discutides. Aquest home profundament inquiet, somniador de mons sonors absolutament nous, aquest diem-ne explorador de regions poc o gens conegudes, ha plantejat, en efecte, més d'un problema. Schönberg és, realment, un innovador, un sembrador de nous dalers, un cercador de possibilitats noves.

I voldriem avui parlar de l'autor de *Pierrot lunaire*. Car, després d'haver agitat, amb les seves gestes, el món musical dels grans centres d'arreu, Schönberg agita ara, amb les seves obres i amb la seva presència, el nostre modest món musical (Schönberg és, en efecte, hoste de la nostra ciutat i ens honora amb la seva presència).

Sí, parlem de Schönberg amb una mica de serenitat.

* * *

Cal fer, d'antuvi, una aclaració: La personalitat de Schönberg és un xic complexa. Millor dit encara: musicalment parlant, Schönberg ha canviat ja tres vegades d'estil. I talment com es parla dels tres estils de Beethoven, els schönbergians accepten ja l'existència de tres estils de Schönberg.

En començar a escriure música, l'estil de Schönberg era, podriem dir, normal, tradicional. Són obres representatives del primer estil de Schönberg: *Nit transfigurada*, *Pelleas i Melisanda*, *Gurrelieder*, etc.

Exterioritzen el segon estil de Schönberg, les següents produccions: *Melodia* per a orquestra, *Quartet*, etc.

I apareix, en fi, el tercer i darrer estil de Schönberg que representa (o vol representar, sembla) una ruptura completa amb el sistema harmònic i melòdic emprat fins el moment actual.

Schönberg se serveix ja de la seva nova escriptura, en les següents obres:

Llibre dels jardins suspesos, Espera, La mà feliç, L'escala de Jacob, Pierrot lunaire, Sis obretes per a piano, etc.

Ara bé: amb les seves obres normals, tradicionals, Schönberg no aconseguí imposar-se. Les obres esmentades revelen, amb tot, l'existència d'un músic extremadament expert. Les produccions que ara ens ocupen són, però, generalment impersonals, malgrat els elements ja schönbergians que hom hi descobreix. La personalitat de l'autor de *Pelleas i Melisanda* no és, per tant, ni prou clara ni prou ferma per a obrir-se pas.

Afegirem el següent: a judicar per les obres que coneixem, representatives del primer i del segon estil de Schönberg, la personalitat del músic vienès té menys relleu que la de Bruckner, per exemple, o la de Mahler (1), o la de Ricard Strauss, o la de Debussy, o la de Strawinsky.

És, doncs, amb les obres representatives del seu darrer estil que Schönberg ha cridat l'atenció. I és a partir de la creació i de l'execució de les susdites obres que han sorgit, entorn de Schönberg, admiradors, seguidors... i detractors.

* * *

No pretenem ara, mitjançant una impressió relativament breu, analitzar ni discutir el credo artístic schönbergià. Per a definir i avalorar, sobretot, les possibilitats, les conseqüències de la tècnica i de l'estètica i de l'exemple d'Arnold Schönberg ens falta, tal volta, el que en direm *distància*. El temps (més que la crítica) dirà, en veritat, si la llavor llançada pel ben ardit innovador ha estat fecunda... o destructora.

Algú ja afirma, amb tot, parlant de l'ideal schönbergià, que "les seves possibilitats són una mica inquietants i la fórmula pot provocar catàstrofes en altres mans que les seves".

En efecte, les catàstrofes en qüestió han ja sorgit i en coneixem més d'una...

No anem, doncs — repetim-ho, — a analitzar ni a discutir el credo artístic d'Arnold Schönberg. Anem solament a ofrenar impressions, observacions, entorn d'alguna de les gestes del ben conegut músic.

* * *

Seguint l'exemple de Debussy (un dels músics — creiem — que més empremta ha deixat en l'esperit de l'autor de *La mà feliç*), Schönberg exigeix del timbre de cada instrument tot el que pot donar. I amb pocs elements, doncs, Schönberg crea, en veritat, sonoritats exquisides. Citarem un exemple: *Pier-*

(1) Recordem algun temps *lent* de les simfonies de Bruckner, innegablement bell i clarament original. Hi ha, d'altra banda, en la IV simfonia de Mahler, que oïrem fa poc, pàgines admirables, riques de substància, de *musicalitat*.

rot lunaire ha estat escrit per a una veu, un piano i set instruments. Doncs bé: Schönberg assoleix, amb els susdits elements sonors, boniqueses, suavitats, que revelen, innegablement, una mà molt destra i, per damunt de tot, molt subtil, molt delicada.

Prescindint ara de la valor estètica de *Pierrot lunaire*, i no discutint si es tracta d'un encert o d'una errada, afirmarem que hi ha en la dita producció reals troballes de color.

El fet de demanar a cada instrument tot el que pot donar, el fet de sorprendre, podríem dir, els seus més íntims secrets, constitueix, innegablement, un dels encerts d'Arnold Schönberg.

Però Schönberg, en el cas interessant del qual parlem, segueix — tornem-ho a dir — l'exemple, les suggestions de Debussy.

* * *

I anem ara a parlar de la impressió *auditiva* d'alguna de les obres del darrer estil de Schönberg.

Després de l'audició, a la Sala Mozart, de la *Suite* op. 25 (que Eduard Steuermann executà de faiso absolutament fàcil, perfecta), escrivíem, des de *La Veu*:

"Més que la força o el caràcter o l'encís o la boniquesa de la vida rítmica o temàtica de la dita producció, el que ens sorprengué foren, sobretot, els procediments schönbergians. No ignorem pas, certament, que no és cosa fàcil de crear un *estil*... majorment si hom vol fer, per damunt de tot, *música*. Ara bé: el que ens interessa, en realitat, és i serà sempre, principalment, la *música*."

* * *

Atonalitat, politonalitat, escriptura horitzontal o vertical, heus ací fets que interessaran sempre menys, en efecte, a l'auditor... que els *resultats* que hom li ofereix.

En altres mots: és l'obra que interessa i interessarà sempre a l'auditor i no la manera com la dita obra ha estat creada, plasmada.

Amb elements ben senzills (gairebé infantívols), Cristòfol Gluck escriví pàgines admirables (ho recordàvem fa poc, també des de *La Veu*). Tots co-neixem, en canvi, produccions ben complexes... i innegablement *buides*.

És la troballa, sí, és la llum d'un encert, el que sorprèn, el que fascina!

Ara bé: en oir algunes de les obres importants, significatives, del darrer estil de Schönberg (*Suite* op. 25, *Música d'acompanyament per a una escena de cinema*, etc.), no fou, no, la troballa esclatant, bategant, el que ens sobtà: fou, principalment (com queda dit, a propòsit de l'op. 25), l'*escriptura* schönbergiana. I si és ben cert que a voltes sentirem la carícia, podríem dir, d'una

ràpida i ben trobada suavitat, altres cops ens impressionaren les dureses i (per què no dir-ho?) les franques i innegables lletjors...

* * *

Coneixem l'objecció:

"Això és massa nou per a ésser prestament entès. Cal conèixer-ho, cal estudiar-ho, analitzar-ho. Cal, a més, fer-s'ho explicar..."

Sí, coneixem l'objecció.

La resposta, però, ens sembla fàcil i, per al nostre ús o necessitat personal, ens l'havem formulada més d'un cop. I és la següent:

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a ben sentir la bellesa d'una flor, d'un ocell que refila o d'un infant que juga.

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a fruir intensament en contemplar una producció de Van Eyck, de Fra Angèlic, de Botticelli, de Perugino, de Ticià, de Rafael, de Holbein, de Rembrandt, de Velàzquez... o de Goya... o de Degas, o de Manet!

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a sentir la profunda expressió, l'auster i alt sentit d'un fragment gregorià, d'una pàgina de Victòria o de Palestrina, o d'un *Cant espiritual* de J. Sebastià Bach.

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a ben gustar la bellesa evident de certes pàgines de Haydn, o de Beethoven, o per a ben sentir la boniquesa que podríem dir-ne alada, subtil, d'una cançó de Schubert, o de Schumann... o de Wolf, o de Brahms... o de Fauré, o de Debussy!

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a ben capir i admirar *Els mestres cantaires*, de Ricard Wagner, o la *Passió segons Sant Mateu*, de J. S. Bach, o el *Don Joan*, de Mozart, o la *Missa solemne*, de Beethoven, o *Les estacions*, de Haydn.

Cap explicació no ens ha estat mai necessària per a sobtar les troballes de certes pàgines de Franck, o de Fauré, o de Debussy, o de Dukas, o de D'Indy, o de Strawinsky... o del nostre Antoni Nicolau.

I en tractar-se d'un esperit sensible, delicat, entrenat, cap explicació no és tampoc necessària per a valorar, semblantment, els encerts o els cops d'ala d'un artista dels mots o del pensament.

* * *

És cosa certa, però, que no tothom entén sempre les creacions d'un gran artista. És cosa certa, ben certa, que la bellesa nova no s'imposa pas, tothora, fàcilment.

Quan les obres *existeixen*, escampen, però, generalment, la seva llum. I la vida de les obres esmentades penetra, en veritat, un dia o altre (i a voltes

sobradament) en la nostra vida. I l'encís de les grans obres ens allibera, en tal cas (i és aquesta, precisament, una de les característiques de les grans creacions d'art), de les crueses que ens volten.

Pensi's, sinó, en la impressió que desperten i han despertat sempre les grans troballes dels grans artistes!

* * *

I ara una confessió:

Ens malhiem de les produccions d'art en les quals els trucs, o els tics, o les recerques d'un home o d'una escola... criden principalment l'atenció. Hom es troba, en el cas del qual parlem, davant d'una falta evident de perspectiva. I allò que hauria d'ésser un mitjà d'expressió esdevé, de sobte, gairebé una finalitat!...

* * *

Per a terminar:

Més que la bellesa, que l'encís de les darreres creacions de Schönberg, ens ha sobtat fins ara — ho confessem — llur *escriptura*. I en tractar-se de Schönberg admirem, doncs, per damunt de tot, la seva audàcia. Observem, d'altra banda, que, en parlar-se de Schönberg, és la seva tècnica, són les seves recerques, allò que hom discuteix, també, preferentment. I això ens inquieta!...

* * *

I heus ací la nostra visió actual (francament formulada), pel que es refereix a Schönberg i al seu art.

F. LLIURAT

En el segon centenari de Haydn

En un lapse de temps que no arriba a comprendre un quart de centúria, el món musical haurà pogut celebrar dos centenaris de Haydn: l'any 1909, el primer del seu traspàs, i enguany, el segon de la seva naixença. El primer d'aquests aniversaris podem dir que passà desapercebut entre nosaltres, per bé que no cal oblidar que REVISTA MUSICAL CATALANA consagrà les pàgines liminars del número de maig de 1909 a enaltir la memòria del Pare de la Simfonia. En escriure avui ací uns mots de commemoració haydniana no podem menys de fer referència a aquell passat article, car l'oportunitat d'alguns dels seus paràgrafs és constant i encara caldria donar-los un to més veement d'advertiment i de prec.

Vint-i-tres anys enrera, el nostre escrit, dintre la seva volguda brevetat, volia ésser ans que tot com una exhortació fraterna als joves companys d'art, per tal que prenguessin la resolució ben ferma de sotmetre's a una disciplina a l'escola dels mestres clàssics; ens alarmava el moviment d'avanç de la nostra promoció artística, bon xic desordenat. ¡I encara aquells temps eren els bons temps post-wagnerians, els temps de Strauss, de Mahler, de Reger! ¡Què hauríem de dir avui, que tan grans pertorbacions han somogut profundament no sols els procediments de la composició musical, sinó àdhuc la concepció mateixa de la música! Ben difícil és sostraure's a tantes i tan diverses influències al marge del corrent fonamental que regula virtualment el vertader desenvolupament de l'art de la música. I la desorientació i el desordre s'agreuja més i més; els motius d'alarma van en augment.

En general, en el cercle més dilatat dels filharmònics el sà criteri musical trontolla. Hom tolera, molt cops accepta de grat, la producció quotidiana en bloc, sense distingir ço que és declaradament buit, ço que és fill de la vanitat i de la mala fe, de ço que té un valor positiu i de ço que proposa honestament nous camins i que cal escoltar acceptant-ho a benefici d'inventari. L'aficionat actual tem el ridícul; no vol que el motegin de ranci i antiquat, i admira, o fingeix admiració, per tot ço que sobrevé a última hora.

Ahir, com avui, sembla una candidesa invocar l'alt patronatge de Haydn. ¿No s'ha convingut que Haydn és un personatge innocent, infantivol, *terre à terre*? ¿Què té a veure la seva simplicitat de bon home amb les nostres pretensions intel·lectuals? I, no obstant, si ens examinéssim a nosaltres mateixos ben sincerament, ¿què pagariem per posseir la seva ment equilibrada, la seva visió optimista tan superior a la nostra brumosa *Weltanschauung*, la seva joia

interna desconexedora de les nostres cavil·lacions i vacil·lacions desesperants?

No és que proposem Haydn com a únic model; altres patrons podem invocar, però hem d'aprofitar l'avinentesa per a aprendre ço que ell ens pot ensenyar. Sigui'ns permès de reproduir el judici de Fétis referent a Haydn; si altres judicis seus demanen serioses reserves, aquest ens sembla d'una gran justesa: "El nom d'aquest compositor il·lustre despertarà sempre el record de la perfecció en totes les parts de l'art que ha cultivat. Gran home que figura en la història d'aquest art com el tipus immortal d'un ordre de bel·leses regulars, pures, brillants, que són fruits admirables de les més admirables proporcions de què sigui susceptible el desenvolupament del pensament humà." Ah! com necessitem la contemplació d'aquestes bel·leses regulars i pures en un temps que, segons la frase justa de l'assagista Abel Bonnard, "la idea del Bell ha perdut en les arts tota la importància que la idea del Jo hi ha guanyada".

No podem retreure a l'ORFEÓ CATALÀ l'oblit de Haydn. Recordem que ja en els primers anys de la seva actuació inscriví en els seus programes la *Cançó de les filadores* de *Les estacions*; era la llavor d'un culte més magníficent que anys a venir havia de dedicar al mestre vienès. En emprendre l'acció progressiva de fer conèixer amb tota pompa els grans poemes de la música, *Les estacions* foren preses en consideració, i aquesta obra fou l'escollida per als primers festivals commemoratius del vint-i-cinquè aniversari de la fundació de la nostra estimada institució, els quals tingueren lloc en la primavera de 1916.

L'esdeveniment fou triomfal. Per un d'aquells miracles de l'ORFEÓ i del seu capdavanter, i també per la fe d'un auditori representatiu de tota la terra catalana, aquella obra aparegué com una cosa ben nostra. La vida al camp que hi és descrita pot tenir per escena, el mateix que els conreus i les prades de les possessions principesques d'Esterhaz, la contrada que, recolzant-se en la serra pirinenca, veu besats els seus peus pel mar llatí. Amb Haydn contemplàvem nostres valls i nostres muntanyes, escoltàvem el flabiol del pastor, bevíem l'aigua del rierol murmurejant, collíem i oloràvem la flor del camp, seguíem els episodis de la vida pagesa i ens fèiem amics d'aquella bona gent del nostre poble.

Revelades a nosaltres *Les estacions*, calia amplificar la recomanació que fèiem en el nostre primer article commemoratiu de recórrer a les simfonies i a les obres "da camera" per a trobar el vertader Haydn; car, dèiem, elles posseeixen el secret de la joventut eterna. També és obra d'eterna joventut, tot i haver-la escrita un ancià, el poema dels quatre temps de l'any. I no tan sols hi admirarem la part pintoresca, descriptiva, idíl·lica. Haydn, quan així convé, sap desplegar el vol; posa en joc els grans conjunts i empra el procediment fugat *alla* Händel; a més, com els grans genis, per moments, preanuncia l'esdevenidor. No citarem com a exemple sinó la introducció orquestral de l'Hi-

vern, on, per més sorpresa nostra, trobem ben manifest un germe wagnerià.

A mig camí, de l'un centenari a l'altre, *Les estacions* foren una monjoia inoblidable en la nostra vida musical. Ara, en tractar-se de celebrar el present centenari, hom pensà tot seguit que l'ocasió era propícia com mai per a reprendre aquest oratori. La cooperació exemplar de l'Orquestra Pau Casals i l'ORFEO CATALÀ havia de donar un gran relleu a la seva interpretació.

Les previsions no han estat defraudades. Els dos darrers concerts de la tanda de primavera de la susdita orquestra, els dies 21 i 24 d'abril proppassat a la nit i a la tarda, respectivament, han tingut el caràcter de grans solemnitats artístiques. Ambdós concerts començaren amb una *Simfonia*: la en *re* major, el primer dia, i la en *mi bemoll*, el segon. Triades entre les més belles, aquestes simfonies obtingueren una execució acuradíssima, mereixedora del més sincer elogi, sota l'autoritzada batuta del mestre Pau Casals. Fou la preparació més escaient a l'audició de la part de *Les estacions* que corresponia a cada concert: un dia, Primavera i Estiu, i l'altre, Tardor i Hivern. Ultra aquesta audició, en fou celebrada una altra d'extraordinària, en una sola sessió, el 28 d'abril al vespre. Direm tot seguit l'entusiasme i les aclamacions de la concurrència en totes les sessions; però no volem passar en silenci un fet assats contrariant i és l'assistència d'un públic restringit a la darrera vetllada.

Era una ocasió única, tal vegada la darrera, de poder sentir íntegrament l'obra cabdal. Però, pel que es veu, a la ciutat on sovint es manifesten grans masses de ciutadans, els filharmònics purs no són nombrosos...

No cal ponderar les excel·lències de la interpretació de *Les estacions*. L'ORFEO CATALÀ i l'Orquestra Casals no fan les coses a mitges; a l'estudi conscienciós uneixen la fe i l'entusiasme. Els solistes Andreu Fornells de Sayós, Ricard Fuster i Emili Vendrell no cal dir que interpretaren exquisidament llurs parts respectives. I, regulant-ho, i alhora arborant-ho tot, el mestre Millet, més expressiu, més emotiu que mai. Vetllades memorables de delectança la més depurada.

La celebració a Barcelona del segon centenari del naixement de Franz Joseph Haydn ha estat esplendorosa pel que toca als elements interpretatius i a l'*élite* dels amadors de la música. Els que no han participat de la festa magna vindrà hora que els sabrà greu de no haver entonat a chor amb nosaltres:

"Que ens guïi vostra mà, Senyor, i ens doni fortitud.

"I tot cantant arribarem al teu regne gloriós.

"Amén."

VICENTS M.^a DE GIBERT

L'obra musical de Peter Wagner

El gener de 1930, moria a Solesmes Dom A. Mocquereau, el fundador de la *Paléographie Musicale*, el creador de la ciència musical litúrgica i de l'execució estètica de les melodies gregorians i l'impulsor de la pràctica gregoriana arreu del món. En octubre del 1930 moria a Göttingen el gran F. Ludwig, el mestre de la música medieval no gregoriana, autor de la ciència moderna dels motets medievals, el qual va saber enlairar l'estudi de la polifonia primitiva en tots els seus aspectes, i amb el seu esforç assolí facilitar el secret rítmic dels cants lírics dels segles XIIe-XIVe. Fa pocs mesos, el 17 d'octubre del 1931, moria a Friburg de Suïssa, l'il·lustre Peter Wagner, erudit en totes les branques del cant litúrgic d'Orient i d'Occident, el creador de la primera escola científica sobre la ciència gregoriana en una universitat moderna, el propulsor i el definidor del cant gregorià en terres d'Alemanya, l'escriptor insigne d'innombrables estudis sobre el cant medieval, i l'autor de la *Introducció a l'estudi del cant gregorià*, obra la més fonamental d'entre tota la producció cultural gregoriana dels temps moderns, que amb raó ha estat batejada amb el nom de *Summa gregoriana*.

Els musicòlegs d'arreu del món provinents de totes les creences, resten encara abatuts per aquestes pèrdues tan valuoses, i no veient encara uns successors, guaiten amb sagrat orgull, el llegat científic dels tres mestres de la història de la música medieval. Aquest serà el llevat potent per a fer créixer i ennoblir els estudis que ells amb tant d'amor encetaren.

La REVISTA MUSICAL CATALANA, per mitjà de la nostra ploma, ret avui l'homenatge pòstum al bon nom de l'il·lustre mestre i amic de les coses catalanes, Peter Wagner.

* * *

Peter Josef Wagner va néixer el 19 d'agost del 1865 a Kürenz, prop de Trier, i de petit es va formar a l'escola musical d'aquesta catedral. El 1886 començà els estudis a la universitat d'Estrasburg. Aquell G. Jacobsthal, que sabé uns anys més tard formar l'inoblidable F. Ludwig, va traçar el camí de P. Wagner. Com a tesi doctoral va aportar el 1890, el seu estudi: "Palestrina com a compositor profà", que va publicar el 1892 amb el títol: *Das Madrigal und Palestrina*. Allí estudiava el fet històric de l'evolució de la música dels madrigals i analitzava l'obra madrigalesca del mestre eximi de l'escola romana. Wagner, dalerós de conèixer els camps amples de la musicologia

moderna, pujava encara a Berlín per a seguir els estudis sota el guiatge dels renomats mestres H. Bellermann i Ph. Spitta. Malgrat que el 1893 publicà un altre estudi relacionat amb l'obra madrigalesca de Cipriano de Rore, Wagner es va decantar prompte per l'estudi de la ciència gregoriana. El 1893 s'habilitava per a la història de la música i la música d'església a la universitat de Friburg, i el 1897 hom el nomenava professor extraordinari de la susdita universitat; el 1901 fundava la celebèrrima *Acadèmia Gregoriana* i el 1902 esdevenia ja professor ordinari.

En aquesta Acadèmia, Wagner va formar un bell rengle de musicòlegs gregorianistes que avui estan escampats per Alemanya, Dinamarca i Suècia. La sèrie de publicacions gregorianes d'aquesta Acadèmia — fins ara n'han estat publicades divuit — és fins avui la més gloriosa de les sèries similars i abarca els temes més palpitants del cant gregorià.

Quant a l'obra científica i personal del mateix Wagner, es fa difícil de resumir i d'analitzar en poques ratlles. Sols per començar, necessitariem planes llargues. La seva obra clàssica és la *Einführung in die gregorianischen Melodien* (Introducció a les melodies gregorianes) que primerament, el 1895, havia concebut i publicat en un sol volum. És ací on Wagner apuntava, que "ja era hora que Alemanya es llancés també a l'estudi científic del cant gregorià. Era qüestió de dignitat nacional que no es deixés per més temps que fossin sols els francesos i els anglesos els mestres acaparadors d'aquesta branca de la musicologia". Així com en aquesta edició primera Wagner extreia molt de la *Paléographie* de Solesmes, en venir la segona edició, el 1901, se sentia ja amb força per dividir l'obra en tres volums, i per seguir camins novells totalment personals i independents d'altra escola. Aquest volum primer el reeditava amb el títol: "Origen i evolució de les formes del cant litúrgic fins a la caiguda de l'edat mitjana", i tot seguit es publicava també en francès, italià i anglès. És el volum que fins al present, continua essent un arsenal inexhaurible de consulta, indispensable per al liturgista, l'himnòleg, el romanista i el musicòleg. El segon volum: *Neumenkunde* (Estudi dels neumes) del 1905, i amb segona edició del 1912, dóna una mirada ampla i profunda a tota la gama de les notacions musicals del cant monòdic de l'església occidental. Encara que aquesta part hagi estat l'esquer de batalla contra l'Escola de Solesmes, hom hi trobarà sempre una mina rica de coneixements paleogràfics que difícilment podrà trobar en manuals semblants.

Cal dir, però, que malgrat la seva profunda cultura i el seu bon intent, no hi reïx en tots els detalls. Cal tenir en compte que Wagner, si bé havia fet recerca en les biblioteques de Suïssa, Alemanya, França i Itàlia, no havia pogut tenir el bagatge immens de l'arxiu paleogràfic amb què compten els monjos de Solesmes. Mai no oblidaré el seu gest decidit, la seva mirada tramudada i el seu esguard encuriosit d'alegria durant aquelles estones delicioses del Congrés de Liège del 1930. Jo venia de Solesmes, on havia treballat

hores amples en l'estudi d'innombrables manuscrits, i podia convidar-lo a visitar un dia plegats aquell gloriós monestir en nom del successor de Dom Mocquereau, Dom J. Gajard. Ell hi podria treballar amb tota llibertat; els prejudicis d'escola serien oblidats per uns dies; amb poc temps podria consultar una infinitat de manuscrits que encara no coneixia. Tristament la seva mort ens ha privat d'aquest goig que des de temps tant somniàvem.

El tercer volum no el va publicar fins el 1921 i el dedicà a l'*Estudi de les formes gregorianes*. Aquest volum és l'estudi més massís que hom hagi publicat fins avui sobre el tema enunciat. Hom podrà potser escriure coses més concretes i més substancioses en algun aspecte particular d'algun capítol, però dubtem que globalment hom pugui sobrepassar l'anàlisi que Wagner fa allí dels diferents estils del cant litúrgic, des del simple recitat a la melodia més ornada del repertori gregorià. Al final d'aquest volum es troben unes addicions i esmenes als dos volums anteriors, seguint els avenços darrers de la ciència litúrgico-gregoriana.

Tinguem present que, per tal de fer arribar la ciència del cant gregorià fins a les últimes conseqüències, Wagner s'havia especialitzat en l'estudi de les litúrgies i del cant oriental; els seus viatges d'estudi els havia allargat fins a l'Egipte. Ell coneixia bé els cants dels jueus, dels coptes, dels armenis i dels grecs; ell coneixia a fons les fórmules de la litúrgia gallicana, mossaràbiga i ambrosiana. Wagner, doncs, era l'home qui més d'aprop podia afrontar l'estudi del cant mossaràbic. Tan fort el vèiem sempre, que en 1926, no vàrem dubtar mica a parlar seriosament amb el Prof. H. Finke — com a President de la "Görresgesellschaft" — de com urgia que P. Wagner, gran amic seu, vingués a la nostra península per a fer recerca personal damunt els còdexs neumàtics de la litúrgia mossaràbica. El resultat d'aquestes converses fou que, el setembre de 1926, tinguérem la sort d'acompanyar-lo en el viatge d'estudi per Espanya. Ço que d'ell aprenguérem davant els còdexs de Toledo, San Millan de la Cogolla (avui a Madrid), monestir de Silos, catedral de León i Biblioteca Provincial de Compostela, no és per a contar. El fruit d'aquest viatge i d'un segon que féu ell sol el 1927, hom el trobarà en els dos primers volums de les *Spanische Forschungen der Görresgesellschaft* i en altres bandes. El camí que segueix en aquests estudis és totalment nou, i d'haver pogut ell seguir així, sens dubte s'hauria arribat molt enllà en l'estudi dels neumes visigòtics.

Seria llarg d'esmentar els diferents treballs de Wagner publicats per ci per lla. Els primers anys de la reforma piana, entre nosaltres hom coneixia com de Peter Wagner només els seus acompanyaments al *Graduale Vaticanum*; treball, per cert, ben poc adient per a la ploma del mestre il·lustre. Bona prova n'era el fet que ell mai no volia que hom li fes retret de tals harmonitzacions. Recordem, de pas, que Wagner va formar part de la Comissió Vaticana per a la reforma del cant gregorià i que els anys 1905 i

1907 va publicar estudis de batalla sobre la reforma gregoriana. El 1909, va publicar el seu mètode que titulava *Elemente des gregorianischen Gesangs*, del qual féu una nova edició el 1916. Altra obra que li donà justament gran renom, fou la seva *Geschichte der Messe* (Història de la Missa) del 1914, que dissortadament ha deixat incompleta. Allí estudia la història i l'evolució de la missa quant a l'aspecte musical. Malgrat que els darrers anys s'ha avançat molt en l'esclariment d'aquesta qüestió, l'obra de Wagner resta encara, en diferents aspectes, com a obra clàssica. El 1919 féu conèixer les seves conferències professades a la universitat de Friburg, que publicà amb el nom de *Einführung in die katholische Kirchenmusik*, on estudia la relació que guarda la música amb la litúrgia, descriu magistralment els fets cabdals de la història de la música sagrada, adés monòdica adés polifònica, des dels primers temps fins al present, i exposa la teoria de la música eclesiàstica en tots els seus aspectes.

Just fa un any que va publicar en facsímil i estudi crític, la primera part del *Graduale* dels segle XIVe, avui servat a l'església de St. Tomàs de Leipzig, a compte de les *Publikationen älterer Musik*, de la casa Breitkopf und Härtel, de la mateixa ciutat. Per sort, encara va poder enllestir per a la impremta la segona part d'aquesta obra. L'edició d'aquest *Graduale* era per ell un dels somnis daurats, donat que se li prestava a meravella per a l'estudi de les característiques del cant gregorià practicat a Alemanya a l'edat mitjana. L'estudi pòstum de Wagner, del qual va corregir les darreres proves ja postrat en el llit de mort, ens pertoca ben de prop a nosaltres. És un estudi transparent i que dóna llum grossa sobre els cants monòdics i a veus continguts en el còdex Pseudo-Calixtinus de la catedral de Santiago de Compostela. Forma part de les *Collectanea Friburgensia* amb el nom: *Die Gesänge der Jakobusliturgie zu Santiago de Compostela*. Hi reedita els textos litúrgics i alhora ajunta la transcripció — amb tipus gregorians — de totes les melodies i discants del celebèrrim manuscrit de Compostela. Tot llegint-lo, hom es dóna compte com Wagner no minvava pas en la claredat d'exposició — cosa en ell sempre típica — i en la seva cultura litúrgico-musical; ans al contrari, a mesura que feia anys, sabia encara aprofundir més totes les qüestions que tractava. Pel que pertoca als cants medievals peninsulars i a les melodies servades al Calixtinus de Ripoll, comentarem aquesta obra en altra ocasió.

A les publicacions esmentades, afegim que la firma de Wagner era sempre obligada en totes les revistes i anuaris musicals d'alta volada.

Seria de gran profit per al estudiosos si un dia hom podia publicar reunits tots els estudis que Wagner va publicar al *Gregorius Blatt* de Düsseldorf, al *Gregorianischen Rundschau* de Graz, *Rassegna Gregoriana* de Roma, *Musica Divina* de Viena, *Archiv i Zeitschrift für Musikwissenschaft* de Leipzig, *Musica Sacra* i *Kirchenmusikalisches Jahrbuch* de Ratisbona i en

altres revistes que no cal esmentar i totes les conferències que ell donà en els diferents congressos gregorians i de musicologia, en les reunions anyals de la Ceciliania alemanya, etc.

Així com Wagner era sempre fresc i jovial en les converses d'amics, així també el seu estil és sempre planer, clar i convincent. Les seves afirmacions tanquen de cop i hom queda sense esma de contestar. En estudiar una qüestió, Wagner l'aprofundia en tots els aspectes i en deia la darrera paraula. És per això que ell no admetia cap controvèrsia i difícilment es prestava a rectificar, àdhuc en el cas que el contrincant tingués raó. Fou també molt de doldre que per un partidisme sovint massa personal, en els seus escrits hagués blasmat de l'obra de Solesmes, mancant algunes vegades àdhuc a la raó científica. Malgrat tot, darrerament ell sentia profunda satisfacció pel fet que algunes de les seves teories, primer contradites pels deixebles de Dom Mocquereau, ara les veia admeses i corroborades per la susdita escola de França.

El nom de Peter Wagner havia assolit tan grossa anomenada, que principalment els darrers anys de la seva vida, arreu hom l'omplia d'honors i demanava el seu ajut i el seu consell. Wagner fou el primer musicòleg d'Europa que arribà a ésser rector d'una universitat. Això s'esdevenia l'any 1920-21. El seu discurs rectoral, *Universität und Musikwissenschaft*, és una joia del gènere. Pel seus treballs científics hom el nomenava també membre de la Reial Acadèmia de Música de Suècia i de l'Acadèmia alemanya de Munic. Pel seu 60e natalici, hom li dedicava, el 1925, una *Festschrift*, dirigida pel malaurat amic el prof. Dr. K. Weimann, director de l'Escola Musical de Ratisbona. En fundar-se la Societat Internacional de Musicologia, el 1927, hom l'elegia per President; per unanimitat, hom el va reelegir encara al Congrés de Liège del 1930.

* * *

Amb la seva mort, hem perdut el sacerdot laic, el lluitador eximi del catolicisme pràctic, el mestre de la litúrgia i del cant gregorià, el conseller prudent i el director aciençat de tantes empreses musicals adés religioses adés profanes. Que el bon Déu el tingui dalt d'aquell cel que ell tan enyorava i per al qual va treballar sempre sense repòs i sempre ple d'optimisme.

HIGINI ANGLÈS, prev.

La darrera obra lírica del mestre E. Jaques-Dalcroze

Le Petit Roi qui pleure

El 21 de febrer proppassat fou estrenada al Gran Teatre de l'Opera de Ginebra aquesta *féerie* infantil, musical i rítmica, de gran espectacle, en la qual prengueren part prop de 200 infants dels cursos de rítmica de les escoles primàries de Ginebra, un chor de noies i un chor d'infants, Nina Jaques-Dalcroze l'esposa del mestre, i una orquestra reduïda, formant en total un conjunt de 300 executants. L'obra obtingué un èxit clamorós i fou acollida amb delirants ovacions al seu autor, havent-se'n hagut de donar, per a correspondre als desigs del públic ginebrí, diverses representacions, més de les que en un principi s'havien assenyalat.

Tota la premsa de Ginebra ha parlat amb gran elogi d'aquesta nova obra del Prof. E. Jaques-Dalcroze, aquest músic excepcional, aquest pedagog de gran cor que tant ha fet per a l'educació musical dels petits.

A base de la rondalla d'un rei que plora sempre, sense que res no pugui consolar-lo fins que troba la pobra inconeguda que es compadeix verament de la seva tristesa i l'estima de bon cor. Jaques-Dalcroze ha compost una obra exquisida, en la qual, com en cap altra, la seva inspiració abundosa i fresca, de saba popular, es manifesta d'una manera exuberant i esplèndida.

Ernest Ansermet, l'eminent director d'orquestra, ha dedicat a aquesta darrera obra del mestre Jaques-Dalcroze un entusiasta i ben raonat article aparegut darrerament al *Journal de Genève*.

Extreiem d'aquest article els següents fragments: — "Jaques-Dalcroze no ens havia donat encara res de tan fresc, res on la invenció fos tan contínua i tan igual, i on l'emoció i l'esperit juguessin concertadament amb tanta d'abundància i amb tant de feliç equilibri. Aquí el còmic és sempre tendre i el tendre maliciós. A tot arreu hi ha la més fina ironia. Així l'obra és plena de vida sense pesantor. I és evitada la davallada que relisca insensiblement d'allò infantil vers allò innocent, d'allò natural vers allò banal. ¿No és meravellós tanmateix que un home que ha escrit tant i que tindria tantes raons per a seguir els camins ja fets i afressats ens aparegui així rejuenit i com en una nova partida o en nou començ?... Diversos moments d'aquesta obra expliquen el miracle, sense, però, donar-ne la raó, que és en l'autor mateix i en la seva extraordinària vitalitat.

"Jaques-Dalcroze ha trobat en la música sincopada nous recursos que han singularment enriquit el seu estil familiar i que, completament assimilats, serveixen deliciosament a la seva vèrbola. Per altra banda, ell domina actualment

els canvis mètrics i els canvis de velocitat que fins ara semblaven sovint artificials i mecànics i que s'insereixen aquesta vegada naturalment i orgànicament en el moviment general. L'auditor sent passar ritmes binaris sincopats en el curs d'un vals sense adonar-se'n. En fi, en una disposició de conjunt extremadament encertada — chor en l'orquestra, conjunts vocals i solistes en l'escena, alternança i barreja del cantat, del parlat, del mimat, de la dansa i del gest — l'orquestra és exactament allò que cal.

"Alguns instruments només, però com són sàviament i assenyadament triats i magistralment tractats. Una flauta, una trompeta, una trompa, un violí, un violoncel, un contrabaix, percussió i un piano... o millor dit Jaques-Dalcroze (ja que el mestre, des del piano, fou el genial animador de tot). Si aquest conjunt li ha estat dictat per consideracions d'economia o de lloc, Jaques pot beneir les circumstàncies: serveix molt més i millor la seva música que la gran orquestra.

"Hi havia fins ara en Jaques un gust gargantuesc de l'orquestra, heretat de Wagner i de Chabrier, que m'ha semblat sempre empastifar i neutralitzar allò que hi ha en el seu pensament musical de més vivent i de més personal: la volada, l'enginy, el tret espiritual o característic. Heus-los ací deslligats i productius en aquesta orquestra "da camera", ensems que les veus deixen de restar ofegades i que tota individualitat de l'obra s'aclareix i s'afirma."

"Jaques-Dalcroze és un poeta-músic popular. La seva música és generalment feta en vistes a una certa funció, a una certa finalitat, a un cert quadre; ella no és gairebé mai música formal, almenys no és pas en aquest aspecte on ella excel·leix. Fa molt de temps que la música no es judica més que en tant que organisme formal independent. Dramàtica o lírica o espectacular, aplicada no importa de quina manera, hom la destria del seu esmerç per a portar damunt d'ella un judici de valor, com si ella hagués de sostenir-se en una existència pròpia. Aquest punt de vista de les coses no faria pas completament justícia a una música com aquesta d'*El Petit Roi qui pleure*.

"La fantasia creadora de Jaques-Dalcroze resta fixada en una regió on poesia i música no són pas encara completament dissociades; ella no es diferencia mai totalment i sobretot ella no s'oblida mai de l'objecte creat per aferrar-s'hi com a una finalitat i conferir-li la seva existència. També es resumeix ella en una embranzida dinàmica que hom troba arreu i sobretot en la melodia, abundant, sensible, immediatament parlant, fàcil — no sempre tan fàcil com sembla; — els altres elements se'n surten com poden a l'atzar d'un ofici ple de recursos, d'un esperit prompte, i algunes vegades, cal dir-ho, a l'atzar de la mà.

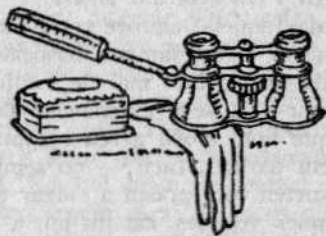
"Aquest art recorda gairebé la tradició oral i no escrita; té moltes característiques de l'art popular autèntic i serveix de contacte amb la improvisació. Això no priva que s'hi puguin destacar pàgines de música deliciosa que es basta a ella mateixa i és el cas de diversos preludis o interludis instrumentals del *Petit Roi qui pleure* i de molts fragments desenrotllats, com l'excel·lent *fugat* del començ del segon acte. Però el millor d'aquests fragments restarà sempre disminuït fins a semblar gairebé insignificant quan se'l separa de la perspectiva a la qual pertany. És en el seu conjunt i en la seva funció que cal apreciar aquesta música."

"L'extrema diferenciació de la música com a art autònom, la seva extrema individualització que condueix a instaurar un nou estil amb cada autor i de vegades amb cada obra, ens han fet sentir la necessitat d'un art més estable, més tranquil, més immediatament accessible, més amplemment social, escapant així a certes exigències de la música pura, però sotmès, en canvi, a altres exigències. Aquests caràcters han estat sempre aquells vers els quals tendia l'art de Jaques-Dalcroze i hom veu que aquest mestre retroba ara les circumstàncies d'una nova actualitat; pot ésser que no sia altra avui dia que la seva actualitat veritable. Aquesta indicació no és solament interessant per a nosaltres, ella pot ésser-ho per a ell, per a l'autor, mostrant-li més clarament el seu camí propi i obligant-lo a seguir-lo." —

En la interpretació de *Le Petit Roi qui pleure*, aquesta obra meravellosa que féu les delícies dels xics i els grans i les audicions o representacions de la qual constituïren el major dels èxits, hi prengueren una part important, a més del mestre Jaques-Dalcroze, la seva esposa i la multitud d'infants, els senyors Jo Baeriswyl, qui curà de la *mise en scène*, Guichard i Reichel, que dirigien els chors i l'orquestra; Graziano, atent *regisseur*, i Piquet i la senyora Panchaud, que dibuixaren i confeccionaren els vestits.

Vagin d'aquí estant les nostres enhorabones al mestre Jaques-Dalcroze per l'èxit brillant de la seva nova obra.

JOAN LLONGUERES

Una protesta justificada

Ha estat adreçat a l'opinió pública el següent manifest:

La Junta Directiva de l'Associació de Música de Manresa ha repartit entre els seus associats una fulla en la qual se'ls notifica que temporalment suspèn timerà tota actuació i cobrament de quotes per causa de la depreciació de la nostra moneda, que fa que *malgrat comptar amb 900 socis, no pugui contractar "Celebritats estrangeres" per ésser massa onerosos* per a l'Associació. No volem fer cap comentari, ni qualificar l'acord de la Junta Directiva de la dita Associació. Hauríem d'emprar termes massa durs. No podem, però, deixar de dir que aquest acord de la Junta de l'A. de M. ens ha fet un efecte depriment i creiem que igual sensació causarà a tot bon amant de la música, dels artistes i de les coses pairals. Volem així mateix fer constar, i ben alt, que Espanya ha donat al món excel·lents artistes capaços d'omplir, no un, sinó diversos cursos d'una Associació de Música. Malgrat, també, el nostre exagerat individualisme, existeix l'esperit d'organització i tenim orquestres simfòniques (grans i petites), entitats corals i agrupacions de *camera*. Mem de fer avinent als senyor dirigents de l'Associació de Música de Manresa, que totes les nostres agrupacions i solistes, degut al seu grau de perfeccionament, res no tenen a envejar a molts dels solistes i agrupacions estrangeres que ens visiten. Això està registrat en la premsa de fora. Els nostres músics sovint són sol·licitats per agències internacionals de concerts i això fa que hagin actuat en els principals centres musicals d'Europa i d'Amèrica. ¿I no és un contrasentit el pensar que uns senyors que han servit per a actuar davant dels públics — i meravellar-los — de París, Berlín, Viena, Brussel·les, Amsterdam, Londres, Buenos Aires, New York i altres importants capitals del món, *no serveixin per a tocar en el clos de l'Associació de Música de Manresa?* ¿I aquells sacrificis fets per notabilitats musicals catalanes a favor de les nostres Associacions (vertader apostolat) a fi de contribuir eficaçment a la cultura de la nostre terra no s'han de tenir en compte i han d'ésser menyspreats? És per això que del lamentable acord de la Junta Directiva de l'Associació de Música de Manresa, els firmants d'aquest escrit, en protestem amb la major energia.

Barcelona, abril de 1932.

Lluís Millet, Francesc Pujol, J. Lamote de Grignon, Joan Salvat, R. Lamote de Grignon, Isidre Molas, A. Bosoms, Rosa Balcells, Emili Vendrell, Ricard Fusté, Mercè Plantada, Enric Casals, Enric Ainaud, Lluís Millet Farga, Joan Farrarons, Manuel Viscasillas, Manuel Giménez, Eduard Toldrà, Blai Net, Francesc Costa, Josep Munner, Joan Peracaula, Tomàs Buxó, Andreua Fornells de Sayós, Joan Llongueres, Josep Roma, A. Pérez Moya, J. Sancho Marraco, Concepció Callao, Joan Lambert, Joan Massià, Josep Caminals, Jaume Pahissa, J. Cumellas Ribó, Agustí

Grau, Pilar Rufí, J. Ricart Mates, Rosa Garcia Fària, Margarida Chala, Isabel Martí-Collin, Lluís Góngora, Neus Gas, Herminia Gas, Frank Marshall, D. Mas i Seracant, A. Davalillo, Josep Romeu, Josefa Diéguez, E. Sainz de la Maza, Concepció Badia d'Agustí, Josep Sabater (Director de l'Orquestra Clàssica) Antoni Capdevila (mestre director del Teatre del Liceu), Lluís Oliva, Joaquim Salvat, Enric Roig, Alexandre Vilalta, Maria Pujal, Francesc Alfonso, J. Gibert Camins.

Trio de Barcelona (Ricard Vives, Marian Perelló, J. Pere Marés).

Quartet Ibèric (F. Guerin, J. Doncel, G. Tarragó, F. Pérez i Prió).

Quintet Català (Guillem Garganta, E. Bocquet, J. Ferrer, Julivert, J. Trotta).

Quartet Laietà (J. Altimira, E. Franch, C. Agell, S. Sagraera).

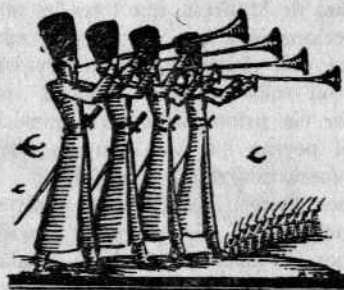
Sextet Barcelona (P. Vallribera, D. Ponsa, J. Vergés, J. Ribas, G. Rodó, J. Gratacós).

Sextet Granados (C. Carles, A. Goxens, R. Bonell, A. Vives, G. Gratacós, G. Garganta).

Institut d'Estudis Musicals (President: P. Vallribera).

Sindicat Musical de Catalunya (President: C. Bas.)

Associació Obrera de Concerts (President: Batlle).

Fundació Concepció Rabell i Cibils

Vda. Romaguera

CONCURSOS MUSICALS

X CONCURS

ANY 1931

VEREDICTE

PREMI DE 2.000 PESSETES a la millor obra lírica per al teatre, en dos actes, almenys, amb música i declamació alternant en la proporció que el llibret consenti.

No s'adjudica.

L'única obra presentada en aquest Concurs es retornarà al seu autor durant els tres mesos següents a la publicació del veredict, mitjançant la presentació del lema i els sis primers compassos. De no retirar-se durant aquest terme, l'ORFEÓ CATALÀ es desentén de guardar-la.

FRANCESC PUJOL. — JOSEP CUMELLES I RIBÓ. — JOAN LAMOTÉ DE GRIGNON.

Barcelona, 8 de maig de 1932.

JOAQUIM CABOT,
President de l'ORFEÓ CATALÀ

PASQUAL BOADA,
Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ

XI CONCURS

ANY 1932

Els senyors Marmessors de Na Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, instituïren a nom i memòria d'aquesta dama un repartiment de premis a obres musicals, mitjançant concursos que es convoquen el dia 8 de maig de cada any.

L'ORFEÓ CATALÀ, de Barcelona, associant-se als desigs dels senyors Marmessors, i en compliment d'honrosa comanda, endreça als compositors catalans el present

CARTELL

- I. PREMI DE 1.000 PESSETES a la millor *Suite* en tres o més parts, per a arpa.
- II. PREMI DE 1.000 PESSETES al millor recull de cinc o sis peces per a violoncel i piano.
- III. PREMI DE 2.000 PESSETES (extraordinari per no haver-se adjudicat en el Concurs anterior), a la millor obra lírica per al teatre, en dos actes, almenys, amb música i declamació alternant en la proporció que el llibret consenti.

(Les sarsueles i operetes forasteres han envaït els escenaris dels nostres teatres i societats. I encara d'aquesta mena d'obres no són pas les que reuneixen més qualitats estètiques, ni àdhuc la mínima dignitat artística necessària les més representades. I és que quan es tracta de representacions líriques cal afegir a les dificultats de la interpretació de qualsevol drama o comèdia les complicacions de l'orquestra i de les tessitures de les veus. I com que aquelles sarsueles i operetes a les quals ens referim estan més a l'abast de les companyies que disposen de pocs mitjans d'execució, que són les més, no és estrany que s'adoptin en els escenaris que no tenen possibilitat de representar les obres complicades del gran teatre líric.

Cal tenir l'ambició que a Catalunya es representi art líric català, no solament l'òpera reservada als grans teatres, sinó la *comèdia lírica*, l'*opereta popular*, el *drama musicat*, l'*òpera de camera*, tota mena de teatre líric a l'abast de tothom, que no per ésser senzill i clar, com tot allò que ha d'arribar al cor del poble, ha de manca de l'emoció que assoleixen les veritables obres d'art.

Per tal, doncs, d'estimular els nostres compositors a què dediquin llur talent a produir obres destinades a infiltrar al nostre poble el gust pel teatre líric català, oferim per segona vegada aquest premi.)

El compositor, en escollir el llibret, podrà fer-ho adoptant una obra ja coneguda, o bé cercant la col·laboració d'un llibretista per a musicar un llibret inèdit. Aquest darrer cas serà preferit.

El llibret (comèdia, drama o llegenda), escrit en català, serà en dos actes, almenys, sense complicacions excessives, puix els cantants no acostumen a ésser grans actors. Els personatges lírics han d'ésser pocs, i els chors, si n'hi ha, tractats de manera que puguin ésser poc nombroses les veus, i de tècnica senzilla i clara. Les tessitures, tant dels solistes com dels chors, no gaire estirades.

La composició musical convé que assoleixi la major distinció possible dintre la màxima claredat i simplicitat.

La instrumentació haurà d'ésser per a orquestra reduïda i la partitura haurà d'anar acompanyada d'una reducció per a cant i piano, i una còpia del llibret.

Els compositors que concorrin al present Concurs han d'ésser fills de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.), o han de tenir, almenys, *deu anys* de residència en alguna de les encontrades on es parla la llengua nostra. L'ORFEO CATALÀ podrà exigir dels autors premiats la documentació neccessària per a justificar aquesta condició.

Les composicions no hauran d'ésser escrites de mà dels mateixos autors, sinó de copista, procurant en elles la major claredat.

En cas de publicar-se alguna de les composicions mereixedores de premi de la present Fundació, serà obligatori estampar, en el lloc més escaient, que l'obra ha estat premiada en els *Concursos CONCEPCIÓ RABELL I CIBILS, Vda. Romaguera*, devent-se així mateix precisar l'any corresponent.

Els senyors Marmessors es reserven, en la persona d'En Rafel Patxot i Jubert, el dret de publicar aquelles composicions premiades que bé li sembli, retenint del producte de llur venda les despeses de publicació, i deixant a benefici dels autors els rendiments successius.

L'ORFEÓ CATALÀ es reserva el dret de fer executar, sempre que vulgui, les composicions premiades, els manuscrits de les quals passaran a formar part del seu Arxiu-Biblioteca i en cap cas no podran sortir-ne. Si l'autor d'alguna de les obres premiades en desitja còpia, l'ORFEÓ CATALÀ la farà treure, essent-ne la despesa a càrrec de l'autor.

La propietat de les obres premiades queda a favor de llurs autors.

Es potestatiu del Jurat el deixar d'adjudicar el premi, en tot o en part, per raó del magre valor de les obres presentades.

Les composicions, que hauran d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaran a l'ORFEÓ CATALÀ (carrer Alt de Sant Pere, 13), a nom de Joan Salvat, Secretari dels Concursos Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, i cada una d'elles portarà un lema.

TERME D'ADMISSIO: *Fins per tot el dia 15 de febrer de 1933.*

El veredict del Jurat es farà públic el dia 8 de maig de 1933.

Per a conèixer l'autor premiat quan es publiqui el veredict del Jurat, aquest demanarà la remesa d'uns quants compassos de la composició premiada, acompanyats del nom i residència del guanyador del premi. Els autors premiats seran degudament convocats a recollir els premis en una data compresa dintre els tres mesos següents a la publicació del veredict. Els compositors que, en circumstàncies normals i havent estat convocats per tres vegades, no es presentin a recollir els premis dintre els tres mesos assenyalats, s'entendrà que renunciïn als drets llurs.

Les obres no premiades es retornaran a llurs autors durant els tres mesos següents a la publicació del veredict, mitjançant la presentació del lema i els sis primers compassos. Les que no es retirin durant aquest terme, l'ORFEÓ CATALÀ es desentén del compromís de guardar-les.

Formen el Jurat els mestres següents:

FRANCESC PUJOL (designat per l'ORFEÓ CATALÀ). — AMADEU VIVES (designat per En Rafel Patxot i Jubert. — FREDERIC ALFONSO (designat per l'Escola Municipal de Música).

Barcelona, 8 de maig de 1932.

JOAQUIM CABOT,
President de l'ORFEÓ CATALÀ

PASQUAL BOADA,
Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ

"LES ESTACIONS" DE HAYDN

Amb motiu d'escaure's enguany el segon centenari de la naixença de Josep Haydn, el pare de la simfonia com justament se l'anomena, l'ORFEO CATALÀ, amb la valuosa col·laboració de l'Orquestra Pau Casals, ha repetit el passat mes d'abril (21, 24 i 28) l'audició del famós oratori *Les Estacions*. No volem afegir res més sobre el mèrit d'aquesta obra admirable que no ha de morir mai, com tampoc de la interpretació obtinguda. Els nostres companys V. M.ª de Gibert i F. Lliurat en parlen ja en altres llocs d'aquest mateix número amb la competència que els és reconeguda.

En aquesta secció consagrada per complet a la nostra institució, volem fer memòria només de les audicions anteriors que l'ORFEO CATALÀ ha donat a Barcelona de l'oratori expressat.

La primera d'elles fou amb motiu de celebrar el nostre ORFEO el vint-i-cinquè aniversari de la seva fundació. Fou, doncs, l'any 1916. Executades les parts de Primavera i Estiu el 29 de març, es repetí la segona, acompanyada de la Tardor, el 2 d'abril, i aquesta, junt amb l'Hivern, es donà per segona vegada el dia 6. La primera audició íntegra de *Les Estacions*, al Palau de la Música Catalana, fou donada el dia 9 del mateix mes d'abril; i es repetí encara l'obra completa el 27 de juny següent.

Els solistes, aquest primer any, foren N'Andreua Fornells (soprano), Joan Nadal (tenor) i Sandro Griff (baix).

Les Estacions varen reprendre's l'any 1918 (dies 27 gener i 3 febrer), amb la sola variant d'encarregar-se de la part de tenor el chorista de l'ORFEO CATALÀ N'Emili Vendrell, el qual amb aquesta obra féu el debut com a solista de concert, i ja sabem prou com la seva carrera lírica ha esdevingut gloriosa, el mateix en el concert que en el teatre.

A l'any següent foren repetides *Les Estacions* en tres llocs distints, amb els mateixos solistes vocals i amb l'Orquestra de l'Associació d'Amics de la Música que havia ja col·laborat en l'audició de l'any abans. Aquestes audicions s'efectuaren al Palau de la Música Catalana (23 de març i 6 d'abril), al Tívoli amb motiu d'inaugurar l'ORFEO el nou teatre (20 maig), i al Palau Municipal de Belles Arts, on se celebrava una de les seves Exposicions (18 juny). Hem d'afegir, no obstant, que al Tívoli i a Belles Arts foren interpretades només tres parts de l'oratori: Primavera, Tardor i Hivern.

L'oratori complet es repetí per darrera vegada, en aquell primer període d'anys, a la tardor de 1921, repartit en dues sessions (30 octubre i 6 novembre). En aquesta audició la Fornells i En Vendrell tingueren per company, col·laborador del tercet vocal, el

baríton Ricard Fusté. Els tres solistes han pogut, doncs, cantar de nou llurs respectives parts en repetir-se al Palau l'oratori de Haydn deu anys més tard i, diguem-ho amb goig, amb l'èxit esclatant que ja havia acompanyat les audicions precedents.

L'ORFEÓ CATALÀ HONORAT PER RÀDIO BARCELONA

Ràdio Barcelona dedicà el dia 5 de maig un lloc assenyalat a l'ORFEÓ CATALÀ en el núm. 7 d'"Activitats", Ràdio Gaseta de vida catalana, de la qual és director N'Adrià Gual, un dels homes més representatius dintre el renaixement literari de Catalunya, com ja és sabut.

Després d'unes paraules preliminars molt fervoroses pronunciades per En Gual, el mestre Joan Llongueres llegí un bonic treball on, a grans pinzellades, es descriu l'obra i la significació de l'ORFEÓ CATALÀ, evocant les seves gestes principals; treball admirablement condensat, que no hem dubtat gens a publicar íntegrament, segurs que serà llegit amb igual delectació pels nostres subscriptors i per tots els que estimen la nostra institució i consideren la transcendència seva en el desvetllament de l'ànima del nostre poble.

Digué així el mestre Llongueres:

"L'ORFEÓ CATALÀ és la veu autèntica de Catalunya que proclama, fa més de quaranta anys, i presideix tota la seva espiritualitat i tots els seus més nobles i més elevats ideals d'art i pàtria. Cap altra obra no ha pogut ésser realitzada fins ara en la nostra terra que arrelés tan fortament en l'ànima del poble i que assolís ensems, potser precisament per això, un més pregon sentit de plenitud i una més forta i més preclara universalitat. L'ORFEÓ CATALÀ és una de les institucions cabdals de Catalunya i arreu del món el seu nom és conegut, és admirat i és respectat.

El programa que des dels seus inicis, setembre de l'any 1891, fixà el mestre Millet, l'apòstol iHuminat, l'apòstol ungit, de la nostra música, pot precisar-se en aquests termes: Aixecar l'esperit del poble i depurar el seu gust musical fent-li conèixer les millors obres dels compositors nacionals i estrangers; fer que l'incomparable tresor de la nostra música popular fos estimat aquí i arreu i finalment exiliar del temple de Déu la música baixa i sensual que un temps l'havia envaït, substituint-la per la veritable música religiosa de les antigues piadoses tradicions i dels grans mestres de la polifonia sacra.

Seguint a grans ratlles el magnífic, incomparable, historial de l'ORFEÓ CATALÀ veurem amb quanta de fidelitat i amb quant d'heroisme s'ha vingut, a poc a poc i en progressió sempre ascendent, realitzant en totes les seves parts aquest ben definit programa en el contingut del qual hi ha, en síntesi, tota l'orientació musical del nostre poble.

Trobem ja la glorificació del cant popular de la terra en la *primera prova* anyal celebrada l'any 1892 i aquest amor, sòlidament fonamentat, al cant secular de la nostra raça, és viu i latent a través de tota la llarga i gloriosa actuació de l'ORFEÓ CATALÀ. Així ha pogut contribuir ell a la creació d'un repertori de cançons populars harmonitzades que, dins el seu gènere, pot valorar-se com un dels millors del món. Comparteixen amb l'ORFEÓ CATALÀ, la glòria d'aquest repertori, els mestres Vives, Millet, Pujol, Alfonso, Brunet, Burgés, Comella, Gelabert, Cumellas-Ribó,

Lambert, Mas i Serracant, Morera, Noguera, Pérez-Moya, Romeu, Sancho Marraco, Botey, Samper, Tomàs i Manén, entre altres.

Al repertori aquest cal afegir el de les grans composicions originals de música coral dels nostres compositors, suggerides per l'existència del meravellós instrument vocal que és l'ORFEO CATALÀ, en el qual sobresurten, com a veritables joiells de música catalana, les composicions del Mtre. Antoni Nicolau: *La mort de l'escolà*, *La Mare de Déu*, *Divendres Sant*, *El noi de la mare*, i *Captant*, de les quals el Mtre. Millet amb el seu estol de cantaires, ha fet veritables creacions, els *Idilis i Folies i Paisatges* del Mtre. Amadeu Vives i altres notables composicions dels mestres Morera, García Robles, Pedrell, Villegas, Lluís M. Millet, Pujol, etc.

L'esperit de la terra Paixecà vigorosament l'ORFEO CATALÀ provocant amb les seves excursions per tot Catalunya la fundació de nombrosos orfeons arreu de la nostra pàtria, els quals, seguint l'exemple i les petjades del pare i capdavanter de tots, han treballat infatigables, fa més d'un quart de segle, per la cultura general del poble i constitueixen la *Germanor dels Orfeons de Catalunya*, que ha celebrat ja diversos aplecs comarcals d'orfeons i tres assemblees generals.

Dues grans manifestacions collectives de tots els Orfeons de Catalunya, sota la direcció del mestre Millet, han tingut lloc. La primera, durant l'any 1917, amb motiu d'ésser celebrades les noces d'argent de l'ORFEO CATALÀ i la segona l'any 1930 en l'Estadi de l'Exposició Nacional de Barcelona, en el qual es reuniren més de 6.000 cantaires, que sorprengueren per la seva unitat i afinació perfectes i per la seva organització i disciplina admirables.

Per a fer-vos càrrec de com ha contribuït l'ORFEO CATALÀ a la depuració del nostre gust musical seguirem només a corre-cuita algunes etapes del seu historial, que assenyalen primeres audicions. Vegem: Any 1896, escena de la *Consagració del Graal* del *Parçival* de Wagner; 1897, *Missa del Papa Marcel* de Palestrina; 1898-99, primeres audicions de Palestrina, Victoria, Haendel, Haydn, C. Franck, Berlioz, Jannequin, Morales, Josquin de Prés, Brudieu i Lassus; 1900, *Novena Simfonia* de Beethoven; 1901, *Requiem* de Berlioz i obres de Comes, Montes i Strauss; 1902, motet *No et deixo*, *Jesús* de Bach; 1903, *Armida* de Gluck, amb motiu de la visita a Barcelona de la Schola Cantorum de París; 1905, motet *Vina Jesús, vina* de Bach; 1906, fragments de les òperes *Idomeneo* de Mozart, *Alceste* de Gluck, *Hipolyte et Aricie* de Rameau, *Els Pirineus* de Pedrell i l'oratori *Jephthé* de Carissimi; 1907, motet *Jesús, joia meua* de Bach, *Ave verum* de Saint Saëns; 1908, *Magnificat* de Bach; 1909, *Himne a 16 veus* de R. Strauss; 1911, *Missa en si menor* de Bach; 1912, motet *Canteu al Senyor un càntic nou* de Bach; 1913, motet *L'esperit Sant eleva la nostra feblesa*; 1914, Festival Haendel, *Oda Ceciliania*; 1915, *Requiem* de Mozart, *Laboravi* de Rameau, *Cant elegíac* de Beethoven; 1916, *Les Estacions* de Haydn; 1917, *Les Beatituds* de C. Franck; 1919, obres de Kurt Schindler, Nikolosky, Rimsky-Korsakoff i fragments de l'oratori *El Messies* de Haendel; 1920, *Chorals* de Bach; 1921, la *Passió de Nostre Senyor segons Sant Mateu* de Bach; 1924, *Orfeus* de Monteverde, festival Ravel; 1927, *Missa Solemnis* de Beethoven, etc.

Algunes de les principals creacions de l'ORFEO CATALÀ han estat impressionades i registrades en discs i aquests discs han obtingut un grandióès èxit arreu de l'estranger. Cal fer esment especial dels de les cantates i obres de Bach (dels quals en sentireu un dins breus moments), que han obtingut un èxit esclatant, sobretot a Nordamè-

rica, on han dit, en parlar d'aquests discs, que per a sentir Bach ben cantat s'ha de venir actualment a Barcelona.

L'acció constant de la Capella de l'ORFEÓ CATALÀ a Sant Felip Neri i a la Basilica de la Mercè, els concerts de música religiosa, la cooperació valuosa de l'ORFEÓ CATALÀ al II Congrés Nacional de Música Sagrada, celebrat l'any 1912 a Barcelona, la distinció que li atorgà l'any 1925 l'Escola Superior de Música Sacra de Roma i les benediccions del Sant Pare, palesen l'acció continuada i fervent de l'ORFEÓ CATALÀ per a restituir i consolidar eficaçment la veritable música religiosa dins el temple.

Dates memorables de l'ORFEÓ CATALÀ són les que assenyalen les seves excursions artístiques triomfals a Niça (1897), a Mallorca (1899), a Montpeller, Marsella i Perpinyà (1901), a València (1909), a Madrid i a Saragossa (1912), a París i a Londres (1914), a Roma (1925) i a Sevilla i a València (1930).

L'ORFEÓ CATALÀ instituí l'any 1904, les *Festes de la Música Catalana*, per a fomentar la nostra producció musical. La novena i darrera d'aquestes festes fou celebrada l'any 1922 i deixaren des de llavors de celebrar-se per haver fundat el benemèrit patrici En Rafel Patxot i Jubert durant els anys 1919 i 1920 els premis musicals "Eusebi Patxot i Llagostera" i "Concepció Rabell i Cibilis, vídua de Romaguera", que, junt amb l'obra magna del *Cançoner Popular de Catalunya*, confià a l'ORFEÓ CATALÀ i als seus mestres Millet i Pujol.

Gràcies a l'ORFEÓ CATALÀ, tenim la REVISTA MUSICAL CATALANA, fundada l'any 1904, en la qual resta fidelment consignat tot el moviment musical de la nostra terra i tenim el *Palau de la Música Catalana*, inaugurat l'any 1908, la millor sala de concerts de Barcelona.

L'ORFEÓ CATALÀ, durant els seus quaranta un any d'existència, ha celebrat més de mil concerts i festivals i ha rebut en el seu estatge nombroses visites de personalitats, entre elles les més prestigioses del món musical. El seu arxiu i la seva biblioteca són notabilíssims. Ell és, l'ORFEÓ CATALÀ, indiscutiblement, la institució capdavantera i rectora de tot el nostre moviment musical i la propulsora de moltes i molt nobles activitats.

El mestre Millet, ànima fervorosa de creient, patriota abnegat i decidit i apòstol exemplar de l'art i de la música, és el geni que ha sostingut sempre i ha fet créixer aquesta institució gloriosa que tant honora Catalunya. Al seu costat el mestre Francesc Pujol, talentós i fidel deixeble, i els professors Emerenciana Wehrle, Josep Maria Comella, Joan Salvat i Joan Tomàs.

Joaquim Cabot, el president insubstituïble de l'ORFEÓ CATALÀ, que porta més de vint-i-cinc anys de presidència, és també un dels homes que cal esmentar perquè és, sens dubte, un altre dels qui més han contribuït, amb la seva acció constant, amb el seu entusiasme i amb la seva fe i el seu amor per l'obra del mestre Millet a l'esplendor actual de la nostra primera institució musical.

El renaixement de Catalunya no pot concebre's ni explicar-se sense l'obra honrada i gegantina de l'ORFEÓ CATALÀ. L'ORFEÓ CATALÀ mereix, doncs, tota la veneració, tot el respecte i tot l'amor fèrvid dels catalans i poc sabrà estimar la seva pàtria aquell dels nostres qui vulgui, mesquí, regatejar la glòria i els mèrits d'aquesta institució exemplar i única que, com digué molt bé el poeta, "ha aixecat els nostres cors i ens ha ensenyat d'estimar."

Tot seguit Ràdio Barcelona transmeté dos discos impressionats per l'ORFEÓ CATALÀ: *La nina i el moliner*, de Pérez Moya, i un fragment de la *Cantata núm. 4*, de J. S. Bach, en els quals ha estat admirablement reproduïda la tasca dels nostres orfeonistes.

Per a completar la informació d'"Activitats" dedicada en tan bell moment a l'obra arreu aplaudida i venerada del mestre Millet i dels seus col·laboradors, fou cedida la paraula al nostre estimat President, En Joaquim Cabot, el qual s'expressà en els termes que reproduïm, plens d'agraïment i amarats també de l'amor que ha prodigat durant més de trenta anys a l'ORFEÓ per a conduir-lo al triomf dels seus ideals.

Heus ací les seves inspirades paraules:

"En nom de l'ORFEÓ CATALÀ saludo atentament als oients de Ràdio Barcelona i els agraeixo l'atenció que han tingut d'haver escoltat les notes biogràfiques que els ha llegit el mestre Joan Llongueres, així com l'execució de les dues mostres del nostre repertori.

Per aquestes mostres, segurament, hauran copsat la valor de l'actuació artística i patriòtica que fa l'ORFEÓ CATALÀ expandint la seva obra, no sols a Catalunya i Espanya, sinó arreu del món. Avui, en ales de les ones sonores, la veu de l'ORFEÓ haurà arribat a llunyanies que certament no la coneixien i hauran fruit l'audició de la *Cantata* majestuosa i clàssica de Bach a l'ensem que la gràcia, sentida i perfumada, de la nostra cançó. L'una filla del geni, l'altra filla del poble. Jo no sé quina de les dues haurà produït més profunda emoció als ràdio-oients; però del que no tinc cap dubte, és de l'admiració que haurà causat la primera i de les esgarrafances de goig que haurà despertat la segona a tots els esperits sensibles. L'ORFEÓ CATALÀ, com un apòstol, canta, amb tota cura i entusiasme, les obres immortals dels grans compositors perquè el poble s'avesi a les majors fruïcions artístiques; i l'ORFEÓ canta amb tota l'ànima, les glosses i cançons populars perquè el poble senti que són sang i carn i vida seva.

Belles idealitats són aquestes, i elles són les que han donat, des de fa més de quaranta anys, força i braó al braç del mestre Millet per a conduir, abnegat, sacrificant-se, tossut i enamorat, l'obra de l'ORFEÓ als cimals més gloriosos.

Heus ací, ràdio-oients, com per mitjà de Ràdio Barcelona us haureu assabentat de com l'ORFEÓ CATALÀ fa art del més refinat i excels per a tothom i fa patriotisme del més sentit i fervorós a Catalunya.

A tots una nova salutació i moltes gràcies."

No cal dir que aquesta sessió de Ràdio Barcelona fou acollida amb la major simpatia i entusiasme pels ràdio-oients, que no deixaren de manifestar-ho en comentar l'avinentesa d'ella i l'esclat que obtingué la seva transmissió.

EXCURSIÓ ARTÍSTICA A SANTA COLOMA DE QUERALT

Tota excursió de l'ORFEÓ CATALÀ és motiu de joia pels seus components. Ihusió, alhora, al córrer terres catalanes, de portar amb els cants, llaços de germanor que l'art relliga.

L'excursió darrera tingué lloc el dia 8 del mes que som, a Santa Coloma de Que-

ralt, la vila de la Segarra, on l'Associació Colomina va posar en peu tots els esforços per a fer possible l'anada de l'ORFEÓ CATALÀ a tan xamoses terres.

Deu autòmibus curulls de cantaires, amb mestres, individus de la Junta i acompanyants, sortint del casal pairal un diumenge de maig, tan propici als gaudis i bel·leses de la natura. Passar diligents davant el gegant montserratí, magnífic en tots aspectes i tonalitats, per córrer carretera enllà entre camps tapissats i arbres tupides que tot ho desvetllen, travessant indrets i viles que canten la vitalitat i bellesa sempre canviants de la terra catalana.

Carreteres bruniades, cel lluminós, i la caravana arribant a Igualada on, en una breu aturada, el mestre Millet i demés components de l'ORFEÓ foren saludats per amics i comissionats.

Una pana de l'autòmoibus número 2, vora Molins de Rei, féu retrassar un xic l'horari estipulat. Altra vegada en camí, el serpenteig cantaire enfilà les terres tarra-gonines, fins ovirar al lluny el macís quadrat del campanar de Santa Coloma de Queralt. A les afores de la població, grups encuriosits, en vanguardia entusiasta, avisaven l'arribada dels autòmibus amb els expedicionaris. Els grups es feren més nodrits, els balcons endomassats amb les quatre barres brillaven al sol, i prompte els cotxes eren voltats per una gernació que aplaudia i victorejava a l'ORFEÓ CATALÀ. Era vora la una de la tarda.

Gent de tot arreu de la comarca, vinguda de masies isolades, de viles i pobles, d'Igualada, de Mollerusa, de Tàrraga i de Montblanc, de la banda de Sant Guim; i amb ells, tot el poble de Santa Coloma de Queralt. Hi havia comissions, representants de la premsa, autoritats, amics que saludaven als expedicionaris i volien estrènyer la mà dels mestres i del nostre vicepresident senyor Vicens de Moragas.

Amb l'ORFEÓ anaven els mestres Millet, Pujol, Comella, Salvat, Tomàs, i els individus de la Junta Directiva senyors Moragas, Tomàs Millet, Boada, Estany, Marill i Renart, amb els vocals choristes senyors Piguillem i Codina. Organitzada la comitiva, a la qual seguia la Senyera, es dirigí vers la Plaça Macià, que semblava talment un raïm humà. A la plaça porticada, la cobla La Principal, de Manresa, saludava amb els seus acords l'arribada de l'ORFEÓ CATALÀ.

Davant la Casa de la Vila, i en mig d'una gran espectació, l'ORFEÓ CATALÀ, dirigit pel mestre Millet, va cantar amb tot braó *El cant de la Senyera* i *La Sardana de les monges*, essent novament ovacionats.

Els expedicionaris pujaren tot seguit a la Casa Comunal, on la municipalitat tenia preparat un vermut d'honor per a tots els components de l'ORFEÓ CATALÀ, prenent la paraula el digne alcalde senyor Solà per saludar a l'ORFEÓ CATALÀ amb frases emotives, que acabaren ofrenant una bella llaçada amb els colors catalans i republicans, honor i homenatge que el nostre vicepresident senyor Vicens de Moragas agrai com es mereixien, amb paraules plenes d'afecte i records al·lusius a la història de la vila, de tanta arrel catalana.

Distribuïts orfeonistes i acompanyants en les cases particulars i fones prèviament senyalades, tothom va anar a dinar, quedant encantats els nostres cantaires de la cordial acollida que trobaren en totes les llars, cosa que ens cal agrair i proclamar.

A la tarda, i abans del concert, els excursionistes de l'ORFEÓ anaren a visitar tot el més interessant de la vila de Santa Coloma, visites que l'entusiasta i bon amic senyor Marcel Riera, artista ceramista i element valuósíssim de la comarca, les féu

doblement interessants amb les seves tan documentades explicacions. Es va visitar exteriorment el vell Palau del Comte de Santa Coloma, gòtic del segle XVI, edifici evocador de dolorosos records. El barri jueu, típic i concentrat, amb el call que dona a la Plaça de l'Església, porticada i plena d'encís. L'església parroquial, de quadrat campanar de finestrals gòtics, amb records de passades lluites, i amb la delícia del seu altre campanaret bastit damunt la clau de l'absis. I dintre l'església el magnífic retaule de Sant Llorenç, en alabastre, de finals del segle XIV, una de les darreres obres d'aquell humil i fortíssim escultor Jordi de Déu, d'un nom tan predestinat.

Encara, en la Rectoria, degut a l'amabilitat del senyor Ecònom, es pogué veure el tresor. El bust en argent, gòtic i del renaixement, amb la relíquia de la Santa Patrona; i les dues belles creus gòtiques, també en argent repujat, una d'elles orfevria exquisida d'un artífex honor de la vila. I encara altres obres d'art, i una Vera Creu, regal del bisbe Ninot, també fill de Santa Coloma de Queralt.

La visita es va perllongar fins a l'esglesia de l'antic Convent de Mercedaris, primer de tal Orde que es va fundar a Catalunya, de portalada romànica brodada i exquisida, i a l'interior el panteó de la noble família de Queralt, sepulcre gòtic, en marbre, d'una valor artística extraordinària.

I al lluny el penya-segat del lloc de Sant Magí de la Bufaganya, recer de romeus, vigilant la contrada i les belles terres de conreu.

Dintre el nou local que ha bastit la benemèrita Associació Colomina i que l'ORFEÓ CATALÀ anava a inaugurar amb els seus cants, un ple a vessar. L'espaiosa i moderna sala, feta un esclat de llum, presentava un magnífic aspecte. A una de les parets de la boca de l'escenari un drap barrat tapava la placa que havia d'inaugurar-se.

En peu tot l'ORFEÓ CATALÀ, el mestre Millet i els seus cantaires reberen la primera ovació de la tarda. A la llotja presidencial totes les autoritats, amb el governador de Tarragona senyor Noguer i Comet, vingut expressament de la capital per assistir a la festa de l'ORFEÓ CATALÀ.

La primera part del programa es va descabdellar com segueix:

El cant de la Senyera, del mestre Millet. *Muntanyes regalades*, de Sancho Marraco. *La Nina i el Moliner*, de Pérez Moya. *La gata i en Belitre*, de Francesc Pujol. *El Fill de Don Gallardó*, de Sancho Marraco. *El caçador i la pastoreta*, de Botey. *El rústec villancet*, de Lluís M.ª Millet, que obtingué una grossa ovació i va obligar al fill del mestre a dirigir la repetició de la seva atraient cançó. *El Paradís en festa i La gent de fora*, de l'auvergnà Canteloube, que tingueren de bisar-se. I es va acabar la primera part amb la sardana del mestre Morera *Les fulles seques*, que, com tot el programa, siguié motiu de grans aplaudiments.

A seguit les autoritats, comissions i altres personalitats assistents a la festa, anaren al lloc on es trobava la placa commemorativa de la diada i que anava a descobrir-se. El Dr. Jaume Mundi, president honorari de l'Associació Colomina de Santa Coloma de Queralt, féu un brillant parlament, de tons molt enlairats i catalaníssims, fent un xic d'història local i ofrenant la placa que perpetua l'anada de l'ORFEÓ CATALÀ a la vila de la Segarra, amb paraules del més pregon elogi, seguit d'altre parlament del digne governador civil de Tarragona, senyor Noguer i Comet, també de tons vibrants i alhora catalaníssims que feien bo de sentir.

La placa, bella obra de ceràmica, de l'artista local senyor Marcel Riera, porta la següent llegenda:

"Aquesta sala fou inaugurada amb els bells cants de l'ORFEÓ CATALÀ, dirigit pel mestre Lluís Millet.

VIII de Maig de M.C.M.XXXII."

Grans aplaudiments reftendaren l'acte de destapar-se la placa, honor que l'ORFEÓ CATALÀ, per boca del seu vicepresident senyor Moragas, va agrair fonament en un parlament que el cor dictava.

El governador senyor Noguer i Comet, acompanyat de les altres personalitats, va pujar a l'escenari, on, en nom de l'Associació Colomina, organitzadora de la festa, va col·locar a la Senyera de l'ORFEÓ CATALÀ una magnífica llaçada en mig de l'entusiasme de tota la concurrència.

La segona part del concert, que obtingué igual o major èxit que la primera, l'integraven les composicions següents:

Els Xiquets de Valls, la vibrant interpretació de la qual féu esclatar una llarga ovació. *L'Emigrant*, del mestre Vives. *Roseta*, de D'Indy. *Processó a la muntanya*, de Vives. *La mort de l'escolà*, del mestre Nicolau, que va despertar gran entusiasme. I el *Credo* palestrinià, que cloïa tan magestuosament el concert.

Fora de programa es va cantar encara *El cant del poble*, del mestre Vives, chorejat pel públic, que li dolia l'acabament de tan bella festa.

Acabat el concert, molt enllà de la tarda, els components de l'ORFEÓ CATALÀ recolliren unes bosses ja preparades per a sopar, i després d'instal·lats novament als vehicles de tornada, foren acomiadats per tot el poble de Santa Coloma de Queralt, deixant-nos a tots un record inesborrable de la diada.

A tots, grans mercès.

El retorn, felicíssim, es va efectuar en iguals condicions de l'anada. I a les dotze de la nit, l'enfilall d'autòmibus va arribar davant el casal de l'ORFEÓ CATALÀ, donant per acabada la interessant excursió.

J. R.

BRUSSEL·LES

A la Sala del Conservatori la pianista Marthe Herzberg ha donat un concert, patrocinat per l'ambaixador d'Espanya, amb un programa consagrat a les obres de l'escola espanyola i inspirades en terres hispàniques. A la primera part figuraven el Preludi conegut per "la gota d'aigua" i la *Balada en fa* major, de Chopin, darrera les quals estaven representades les figures més sobresortints de la nostra literatura pianística: Granados, Albéniz, Manuel Infante, Falla i Turina. Escoltàrem també unes *Impressions d'Espagne*, d'Ernest d'Agreves, i una pàgina de la pròpia concertista. Marthe Herzberg és una pianista que posseeix una bona tècnica i un delicat temperament.

Mme. Devos, pianista, M. Harvant, violinista, i M. Aerts, violoncellista, donaren una sessió de trios, interpretant amb estimable correcció els de Beethoven (op. 70, núm. 1), Ravel i Jongen.

Heifetz és considerat com un dels més grans virtuoses de la nostra època. En el darrer recital que ens va ofrenar al Palau de Belles Arts poguérem constatar una vegada més el just prestigi de què gaudeix. El programa l'integraven la *Sonata* de Cèsar Franck, el *Concerto en la* major de Mozart i algunes produccions de Schubert, Castelnuovo, R. Strauss, Rimsky-Korsakoff i Paganini. Cal dir que el seu temperament no s'adapta pas gaire a obres com la sonata de Franck, l'espiritualitat tan gran de la qual requereix un art completament distint del que posseeix aquest artista. No obstant, Heifetz demostrà un domini absolut del violí, des del punt de vista tècnic, amb un so d'extraordinària amplitud i una seguretat infaHible.

En el mateix Palau de Belles Arts, l'Orquestra Simfònica de Brusselles va donar el seu cinquè concert, sota la direcció de M. Desiré Defauw. Prestava el màxim interès a aquest concert la cooperació de l'eminent violinista Georges Enesco, el qual interpretà el *Concerto en re* major de Mozart d'una manera meravellosa, amb una riquesa de matisos sorprenent. Va fer també prodigis de tècnica i d'expressivitat en la *Tzigane* de Ravel.

L'orquestra, per la seva part, va interpretar amb singular perfecció el *Concerto grosso en re menor* de Haendel, la Simfonia IV de Brahms i els *Focs d'artifici* de Strawinsky. El programa finia amb una tanda de valsos de Johan Strauss que pel seu caràcter un xic trivial ens va semblar fora de lloc. Totes les obres foren interpretades amb una autoritat impressionant, que valgué al mestre Defauw i a la seva orquestra justificades ovacions.

A la sala del Conservatori hem sentit també una audició del Quartet "Weymandt". Palestrina, Arcadelt, Mich. Haydn, Goudimel, Lassus, Lully, Caurroy, Grétry i J. Cras eren els noms que figuraven en el programa. Les obres d'aquests autors foren interpretades amb gran delicadesa i un estil exquisit. Al final ens feren sentir

una col·lecció de cançons belgues i franceses amb una gràcia i una amenitat que proporcionaren al públic el major gaudi. És de doldre que aquest gènere no tingui més conreadors ja que tan abundosos són els seus recursos i tan gran la seva bellesa.

Darrerament hem sentit el violinista Kreisler en un concert admirable, amb la *Sonata en la major* (dedicada a Kreutzer) de Beethoven, *Sarabanda i Giga* de Bach, el *Concerto en sol major* de Mozart i algunes obres de Porpora, Ravel, P. Martini, i Falla. Tot això fou executat amb un estil perfecte i amb una gràcia que delata prom l'ànima vienesa de l'excellent concertista.

M. SAINZ DE LA MAZA

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA: ORQUESTRA PAU CASALS. — Els sis Concerts de Primavera, oferts als aficionats per l'Orquestra Pau Casals, tingueren lloc els dies 3, 10, 15, 17 i 21 d'abril. El primer fou consagrat a Arnold Schönberg i el propi mestre vienès dirigí les seves obres.

Cal agrair a la direcció dels Concerts de l'Orquestra Pau Casals, el fet d'haver executat pàgines de Schönberg. Cal, en efecte, conèixer les obres cabdals, representatives, de la música dels nostres dies. Ara bé: ningú no ignora que Arnold Schönberg és actualment una personalitat de gran relleu. I cal conèixer, doncs, les seves produccions.

Apressem-nos a dir que les obres de Schönberg que figuraven en el programa del Primer Concert de Primavera de l'Orquestra Pau Casals: *Nit transfigurada*, *Peñeas i Melisanda* i *Lieder* per a cant i piano (op 8), són totes normals, tradicionals. Representen el primer estil de Schönberg.

Nit transfigurada, per a orquestra de corda, data del 1899 i és l'op. 4 del seu autor. És una producció francament lírica que evoca el record de Ricard Wagner. Però tothom seguí un dia les petjades del gran geni de Bayreuth. L'obra de Schönberg és, certament, notable, però la trobarem un xic llarga.

El poema simfònic: *Peñeas i Melisanda*, és l'op. 5 de Schönberg. Aquest poema ens semblà superior a l'op. 4. Té innegable caràcter.

L'obra de la qual parlem acusa la presència d'una mà expertíssima. I tot sona admirablement. Direm, amb tot, que, en general, no es tracta pas (ens semblà) d'una producció massa personal. Escoltant la música de la qual parlem hom recorda, en efecte, el lirisme de Wagner i les grans pàgines de Strauss. Però cal fer constar que hi ha, d'altra banda, en l'obra que comentem, elements personals plens d'interès. I tot — repetim-ho — sona de manera admirable. Schönberg és un molt destre orquestrador.

Els *Lieder*, op 8, són interessants, però cap d'ells no ens impressionà — ho confessarem — com molts que podria hom esmentar, per exemple, de Brahms o de Wolf.

I el primer Concert de Primavera acabà amb l'execució d'un Preludi i fuga de J. S. Bach, que Schönberg ha transcrit per a orquestra. No som, certament, amics d'aquesta mena de transcripcions. Confessarem, però, que la transcripció de Schönberg sona molt bé.

L'Orquestra Pau Casals executà de manera perfecta, sota la direcció de l'autor, les obres de Schönberg que queden ja esmentades.

I la coneguda cantatriu Concepció Badia cantà amb traça, amb bell estil, els *lieder* schönbergians. I fou ben acompanyada pel pianista Alexandre Vilalta.

El públic acolli Arnold Schönberg amb inlassables i respectuosos picaments de mans.

El segon Concert de Primavera fou dirigit pel mestre Pau Casals. Oïrem les següents obres: Obertura de *Coriolà*, Beethoven; *Concert en do menor*, per a arpa, flauta i orquestra, Mozart; *Tercera Simfonia*, Brahms; *Scherzo humorístic*, Zamacois; *Bolero*, Ravel.

Collaborà al concert que ens ocupa, la gentilíssima i ja més d'un cop aplaudida arpista catalana Rosa Balcells, filla, com ja és sabut, del també conegut i ben aplaudit director de l'Orfeó Gracienc. La dita artista executà destrament, subtilment, el bell *Concert* de Mozart. I cal ara afegir que N'Esteve Gratacós fou un digne col·laborador de Rosa Balcells. I el *Concert* de Mozart eixí, doncs, ben executat.

Hi havia en el programa de la sessió que comentem, una primera audició: el *Bolero*, de Ravel.

Es tracta d'un comentari musical que s'estrenà al Teatre de l'Òpera, de París, l'any 1929, i que Ravel escriví per a Ida Rubinstein. És, doncs, música per a ésser dansada o interpretada plàsticament, coreogràficament. I ja no cal dir, per tant, que l'element *ritme* és el que domina.

El *Scherzo humorístic*, de Zamacois, fou aplaudit, i ens plau fer-ho constar.

El tercer Concert de Primavera el dirigí, així mateix, Pau Casals. Hi escoltàrem el *Triple Concert* per a piano, flauta i violí, de J. S. Bach; la *Setena Simfonia*, de Beethoven; la *Primera Simfonia*, sobre un tema muntanyenc, per a orquestra i piano, de Vincent d'Indy, i la *Kaisermarsch*, de Wagner.

I direm prestament que els solistes Margarida Chala, Esteve Gratacós i Enric Casals executaren de manera perfecta el bellíssim *Concert* de Bach. Margarida Chala, interpretà, a més, de faisó mestrivola, la part important de piano de la *Simfonia* de D'Indy. I heus ací, en veritat, una obra ben bastida i, a més, ben sentida. Heus ací una obra escrita sense cabòries. I com D'Indy juga amb traça amb la bonica cançó, amb el bellíssim tema muntanyenc! La *Simfonia* de la qual parlem és, sense cap dubte, una obra mestra.

El mestre Casals dirigí bé tot el programa, però no estigué encertat (ho direm ben francament) en terminar el concert amb la *Marxa Imperial* de Wagner. Era cruel escoltar aquella música (filla d'una necessitat, de les circumstàncies) després de les pàgines sentides, saboroses, de d'Indy!

El Quatrè Concert de Primavera fou dirigit pel mestre Joan Manén. I heus ací el programa de l'esmentat Concert: Obertura i ballet de l'òpera *La màscara*, de Hubay; Glossa dramàtica de la cançó popular *El testament d'Amèlia*, de J. Lamotte de Grignon; *Valencianes*, d'Eduard L. Chavarri; *Concert Simfònic* op. A. 13, i *Nova Catalònia*, de Joan Manén.

Per què no dir-ho? Les pàgines del compositor hongarès Eugeni Hubay ens semblaren potser massa superficials, massa frívols, massa poc consistents per a

ésser executades en una sala de concerts i per tal de començar un programa precisament seriós, substanciós.

La glossa del mestre Lamote apareix ben feta, ben bastida, i sona bé. Fou acollida amb ben justificada simpatia i el seu autor fou xardorosament aplaudit.

Valencianes, del mestre Eduard L. Chavarri, foren també ben acollides. Heus ací música agradable, delicada, acuradament escrita. Es tracta de dos quadrets simfònics: *Interior*, *Dansa d'Albayda*, d'una *Suite*.

Interior, és una pàgina per damunt de tot exquisida. Hi ha en la producció que ens ocupa, una molt bella i suggestiva cançó. El segon quadret: *Dansa d'Albayda* és una ferma evocació de festes típiques que hom practica encara en les valls d'Albayda, Mojent, Xàtiva, etc. Chavarri se serveix amb traça (amorosament!), dels ritmes populars de la seva terra. I els seus quadrets — repetim-ho — són agradosíssims. Fan olor de cosa bona, natural, profundament sentida.

Els quadrets del nostre admirat amic i col·laborador Chavarri foren aplaudidíssims.

El *Concert Simfònic en mi menor*, per a piano i orquestra, de Joan Manén, s'estrenà — creiem — en un dels enyorats concerts de l'*Associació d'Amics de la Música*. Aleshores, s'encarregà de la part important, difícil, del piano, Frederic Longàs. Aquest cop, la dita part de piano fou confiada a Pere Vallribera.

Es tracta d'una obra abundosa, pletòrica de música, de *coses*. Revela l'existència d'un ver músic que juga ja amb els sons. Al *Concert* del qual parlem preferim amb tot — ho confessarem — la Simfonia del mateix autor: *Catalònia* (op. A 17). Hi ha aquí, sens dubte, més unitat d'estil. *Catalònia*, de Joan Manén, és, creiem, una obra mestra. Una obra que honora el seu autor i la nostra terra. *Catalònia* és una producció important que pot acceptar la comparació (sense cap por de perdre) amb qualsevol de les grans pàgines simfòniques que han estat escrites, arreu, durant els darrers anys. Amb la diferència, però, que hi ha en la creació del nostre músic més *musicalitat* que en moltes de les obres simfòniques dels darrers temps. L'obra de la qual parlem *viu*, a més, gràcies a la impulsio, a la idealitat, a la finalitat que l'inspira. I com tot és ben pastat en l'esmentada producció! ¡Com els elements amb els quals ha estat feta (elements absolutament *nostrats*) són ben glosats! I com tot sona esplendorosament! Car Manén és un molt hàbil orquestrador i hom descobreix, en la creació important de la qual parlem, veritables troballes de sonoritats. Manén juga, realment, amb l'orquestra. Afegirem ara que ens fou agradós d'oír, de bell nou, la *Catalònia* de Manén.

I ens plau ara fer constar que Joan Manén fou aplaudidíssim. Fou ovacionat. Això el decidirà, tal volta, a actuar, entre nosaltres, una mica més sovint.

Els dos darrers Concerts de Primavera foren consagrats a Josep Haydn, del qual hom commemora enguany el segon centenari de la seva naixença. En el primer dels esmentats concerts, Pau Casals dirigí la *Simfonia en re major*, del mestre de Rohrau, i Lluís Millet dirigí després la *Primavera* i l'*Estiu*, de les *Estacions*. En el darrer Concert de Primavera, Casals dirigí la *Simfonia en mi bemoll*, de Haydn, i Millet dirigí la *Tardor* i l'*Hivern*, de les *Estacions*.

Com ja és sabut, Haydn no fou pas un artista inquiet. No fou pas dels que passen la vida *cercant*. Haydn es passà la vida *trobant*. I tot ix de la seva ploma de manera podríem dir normal, *natural*.

La música de les *Estacions* és sempre impressionant. Així quan canta l'*Estiu* com la *Tardor*, com la *Primavera*, com l'*Hivern*, Haydn troba sempre fàcilment, clarament, naturalment, la nota justa. I les troballes són abundoses.

Considerem les *Estacions*, de Josep Haydn, un dels més grans encerts dels músics, de tots els temps. ¡I què dir, per exemple, de les troballes orquestrals (plenes de malícia i de vida i de color) de la partitura de Haydn, i dels seus conjunts, bellament populars, i sempre vius, sempre bategants, sempre lluminosos!

Ah!, sí, ¡heus ací un model de música ben sentida, ben plasmada; heus ací un model de música viva, palpitant, natural! El que critica això, pot afirmar-se que és insensible a l'art dels sons, a l'encís sonor.

Lluís Millet dirigí un cop més l'obra de Haydn amb la seva vehemència i amb el seu fervor comprensiu ja coneguts. Visqué l'obra... i li fou fàcil fer-nos-la viure! L'orquestra obeí sempre... i els choristes de la nostra amada entitat ja no cal dir que cantaren amb llur perfecció ja coneguda, ja tradicional. I l'obra mestra del vell Haydn prengué, doncs, volada entre nosaltres.

Els solistes senyora Andreua Fornells i senyors Ricard Fusté i Emili Vendrell cantaren molt bé, de bell nou, l'obra de Haydn.

I el mestre Casals dirigí les ja esmentades *Sinfonies*, amb la seva traça ja coneguda.

I els dos darrers concerts, consagrats, doncs, a Haydn, amb l'audició integral de *Les Estacions*, que es va donar el dia 28, representaren un digne i oportú final del *Concerts de Primavera* organitzats per l'*Orquestra Pau Casals*. — X.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA "DA CAMERA". *Orquestra Pau Casals. Anton Webern*. — Els concerts setè i vuitè (5 i 7 d'abril) del present curs de l'entitat el nom de la qual encapçala la present nota, foren dirigits pel mestre Anton Webern. I ens interessà oir algunes de les produccions d'aquest ben conegut deixeble d'Arnold Schönberg.

Heus ací els programes que Webern dirigí:

Concert del dia 5 d'abril: *Sinfonia en re*, Haydn; *Passacaglia*, op. 41, *Peces per a orquestra*, Webern; *Danses alemanyes*, Schubert-Webern; *Sinfonia en mi bemoll*, Mozart.

Concert del dia 7 d'abril: *Sinfonia en si menor* (inacabada), de Schubert; *Música d'acompanyament per a una escena de cinema*, Schönberg; *Concert en mi bemoll*, Beethoven; *IV Sinfonia*, de Mahler.

De les obres de Webern, ens interessaren sobretot les *Peces per a orquestra*. Però, més que d'una obra pròpiament dita, es tracta, realment, d'una mena de *mostruari* de recerques. Abunden, en el dit *mostruari*, les delicadeses. Hi ha, en les dites *Peces*, innegables i curioses *troballes*. Però tot té el caràcter, — repetim-ho — de mostres, de recerques, de *cosetes*, finament, subtilment cisellades. Això... al servei d'una obra, fóra deliciós! Però l'obra ens semblà que no hi era. En tal cas, queden les fórmules, els experiments sonors de Webern. I repetirem que algunes de les dites fórmules, dels dits experiments, ens semblaren curiosos i fins nous i fins, més d'un cop, bonics.

Ens abstindrem ara de judicar de manera massa concreta la *Música d'acompanyament per a una escena de cinema*, de Schönberg, obra ja representativa del darrer estil del seu autor. I diem que ens abstindrem de concretar massa, perquè es tracta d'una sola audició. Direm, amb tot, que, en el món sonor que oïrem... hi trobarem a faltar la música... o allò, en tot cas, que hom entén generalment, tradicional-

ment, per música. Ara bé: així com en tractar-se de certes arts, dites d'imitació, hom exigeix formes, en tractar-se de música, hom exigeix (o s'havia exigit fins ara), ritmes, vida temàtica. Doncs bé: la vida rítmica i temàtica de la producció de la qual parlem ens semblà pobre.

Però ja havem dit que no volíem concretar massa a propòsit d'una producció nova, novíssima, que no havem oït sinó una vegada.

Volem ara expressar la profunda, fervent admiració que despertà en nosaltres la *IV Simfonia* de Mahler. El primer temps no ens agradà gaire, però després oírem coses delicioses. Heus ací música, música ben feta. Heus ací, d'altra banda, pàgines plètòriques de musicalitat. Heus ací una obra personal. Heus ací un músic — Mahler — que fa música talment com un pomer fa pomes. Heus ací un home — Mahler — que escriu i troba coses!

El pianista Eduard Steuermann tocà el *Concert en mi bemoll*, de Beethoven, de manera una mica freda. En oir l'expressat *Concert*, tocat per Steuermann, recordàvem potser massa l'execució viva, victoriosa, de Busoni!

La soprano Srta. Maria Espinal col·laborà encertadament a l'execució de la *Simfonia* de Mahler.

I Anton Webern dirigí bé l'orquestra. — X.

Orquestra Pau Casals. — L'Associació de Música "da Camera", en disposar per al seu concert novè de l'orquestra dirigida per l'insigne Pau Casals, volgué completar l'homenatge que havia dedicat pocs dies abans al compositor Baltasar Samper, i, així, disposà una audició de la "suite" *Mallorca*, la direcció de la qual fou confiada al mateix autor. Novament ens delitàrem escoltant aquesta producció tan saborosa, on l'element popular tant de relleu li dóna, però on ressalta encara amb més força la personalitat de l'autor, qui ha sabut engalanar els temes mallorquins amb una orquestració plena de color i d'encís, i tan bé s'ha assimilat el regust terral que no sembla una còpia de la tonada popular el que ens ofereix en els tres temps de la seva "suite", sinó una nova creació d'ella, infosa en l'esperit modern, plena de belles suggestions. L'acolliment retut a *Mallorca* féu gran honor a En Samper en qualitat d'autor i director.

El mestre Pau Casals, amb la seva gran autoritat, dirigí en el mateix concert la *Simfonia en re*, de Haydn, i la *Setena Simfonia*, de Beethoven, que hom escoltà novament amb el major gust i aplaudí amb singular fervor. L'orquestra, que en el mateix Palau i amb les mateixes obres havia triomfat aquells dies, veié així recompensat per segona vegada el seu treball excel·lent. — S.

PAU CASALS. OTTO SCHULHOF. — Com cada any, Pau Casals dedicà un recital als senyors que constitueixen el Patronat de l'Orquestra Pau Casals. I executà la *Sonata en mi menor*, de Brahms, la *Suite en re menor*, de Bach, i pàgines de Garreta, G. Cassadó, Fauré, Albéniz i Haydn.

Pau Casals encisà de bell nou els aficionats amb el seu art per damunt de tot pur. I hom admirà i aplaudí com sempre el seu so únic, el seu estil, la seva tècnica. Casals, amb el violoncel als dits és, realment, un ver i gran artista.

Otto Schulhoff és un pianista també notable. Acompanya de manera justa, delicada, mestrívola. I és un digne col·laborador de Pau Casals.

Cal fer ara constar que Pau Casals estrenà una Romança del plorat Garreta. I heus ací un fet que cal aplaudir, i agrair, i subratllar.

L'obra de Garreta que ens ocupa és delicada, romàntica. Però és, potser, massa llarga. Amb una mica més de concisió, de selecció dels elements dels quals se serveix l'autor, l'obra hauria segurament esdevingut superior... a allò que ara és. — X.

ASSOCIACIÓ DE CULTURA MUSICAL: *Ethel Bartlett*. *Rae Robertson*. — La sessió novena del present curs de l'Associació de Cultura Musical fou confiada a dos notables pianistes: Ethel Bartlett i Rae Robertson. Els dits pianistes practiquen les obres per a dos pianos. I a dos pianos, doncs, executaren una *Sonata* de Bach, una *Sonata* de Mozart, un *Estudi en forma de Canon*, de Schumann-Debussy, *Hardanger* (Homenatge a Grieg), i *La font emmetzinada*, d'Arnold Bax, el *Rondó*, de Chopin, i les *Variacions sobre un tema de Beethoven*, de Saint-Saëns.

Els artistes anglesos dels quals parlem tocaren tot el programa de memòria (cosa perillosa tractant-se de dos instruments) i donaren sempre la sensació que havien preparat llargament i intelligentment les obres. No notàrem cap feblesa, cap deficiència. Ethel Bartlett i Rae Robertson ens semblaren sobretot perfectes en executar el *Rondó* de Chopin, les *Variacions* de Saint-Saëns i *La font emmetzinada*, de Bax. (Es tracta d'una composició personal, suggestiva.) — X.

Jascha Heifetz. — No es pot negar que l'Associació de Cultura Musical ofereix sempre sessions interessants, confiades a artistes notables i fins il·lustres. La sessió desena del present curs va anar a càrrec de Jascha Heifetz, el violinista rus que té ja avui una anomenada mundial, i ben guanyada. Jascha Heifetz executà, en el seu recital, la *Sonata* de Cèsar Franck, el *Concert en la major* de Mozart, i produccions de Lili Boulanger, Dinieu-Heifetz, Strauss i Halffter-Heifetz.

Heifetz és un violinista admirable, sorprenent, en tocar, sobretot, produccions de pura virtuositat. En tal cas, llueix un so i una tècnica que pocs violinistes posseeixen sens dubte. El so, bellíssim, de Heifetz, emplena la sala del Palau. En tocar fort, brillant, hom diria que toquen dotze violinistes. I el so en qüestió és, d'altra banda, sempre bellíssim.

Pel que es refereix a la tècnica pròpiament dita, cal ara afegir que Heifetz juga amb les dificultats. Ja no és possible, creiem, posseir un més gran domini d'un instrument del que posseeix Heifetz.

L'estil no ens agrada ja tant. La interpretació de Heifetz de la bella i personal i ja clàssica *Sonata* del vell Franck fou per damunt de tot *elegant*. Tot va resultar una mica prim, superficial. I el mateix es podria dir del *Concert* de Mozart. Heifetz sobresurt — repetim-ho — en les obres difícils, de pura virtuositat. En tal cas, sobta, sorprèn... i hom aplaudeix, engrescat.

Confessarem ara que el pianista Isidor Achron no ens va semblar pas un prou hàbil col·laborador de Heifetz. La seva execució de la *Sonata* de Franck fou innegablement i ben palesament deficient. No dominà l'obra. (L'obra, al contrari, el dominava a ell!)

Heifetz, ja no cal dir-ho, fou festejadíssim. — X.

ASSOCIACIÓ OBRERA DE CONCERTS. — Els concerts vuitè, novè i desè del present curs organitzats per l'entitat que encapçala aquestes ratlles, tingueren efecte els dies 3, 17 i 24 d'abril i foren dirigits respectivament pels mestres Schönberg, Manén i Casals al davant de la nostra "Orquestra Pau Casals". El programa del primer de dits concerts estava compost pel *Preludi i fuga en mi bemoll* per a or-

gue, de Bach, instrumentat per Schönberg, per una col·lecció de *Cançons* per a cant i piano i pel poema simfònic per a orquestra de corda *Nit transfigurada*, totes aquestes obres originals del mestre vienès. Integraven el programa del segon concert *Obertura i ballet de l'òpera "La màscara"* de Hubay, *Valencianes* de Chavarri, el *Concert simfònic* per a piano i orquestra i la simfonia *Nova Catalònia* de Manén. Finalment el programa del tercer concert era format per una *Simfonia en mi bemoll* de Haydn, el *Triple concert* per a piano, flauta, violí i orquestra de J. S. Bach i la *Setena simfonia* de Beethoven.

No entrarem a detallar aquestes obres ni parlarem de l'execució que tingueren, així com tampoc de la dels solistes que intervingueren en algunes d'elles, perquè de tot això es parla en altra lloc d'aquesta secció en donar compte de la sèrie de concerts de primavera organitzada pel patronat de la referida orquestra, en la qual tanta s'interpretaren també les obres que acabem d'enumerar, i es parla així mateix dels solistes que col·laboraren en algunes d'elles.

L'onzè concert de l'Obrera anà a càrrec del nostre notable violinista Francesc Costa, amb el qual col·laborà l'expert pianista Alexandre Vilalta, i s'efectuà el diumenge dia primer de maig, amb motiu de la Festa del Treball. Integraven el programa de la sessió el noble *Concert en re menor* de Tartini i la famosa *Sonata a Kreutzer* de Beethoven juntament amb altres composicions de Mompou (*Altitud*), Nin, Vivaldi, Tartini, Milhaud i Falla. L'art engrescador de Costa i la calidesa del so del seu violí, subjuguà el públic de l'Obrera, el qual ovacionà repetidament l'artista i el seu notable cooperador, la tasca del qual fou digna també d'elogi. Els distingits artistes hagueren de repetir algunes obretes i executaren, fora de programa, la cèlebre i immortal *Aria* de Bach.

BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA.—Els concerts que acaben d'esmentar-se foren precedits d'una audició extraordinària per la Banda Municipal que dirigeix el mestre J. Lamote de Grignon. L'auditori va delectar-se en un programa molt escollit, l'execució del qual fou digna del prestigi que arreu té guanyat aquesta corporació popular. Ultra la *Cinquena Simfonia* (dita "Del Nou Món") de Dvorak, el mestre Lamote ens ofrenà unes versions molt expressives de Weber, Bach i Wagner, completades amb l'audició dels seus *Tres cants populars espanyols*, sempre aplaudits, i amb la seva glossa dramàtica de la cançó catalana *El testament d'Amèlia*, composició molt ben sentida i admirablement traçada, que, oïda sovint en l'orquestra, escoltàrem per primera vegada aquell dia en la Banda.

L'auditori, vivament impressionat, festejà amb llargues ovacions el mestre Lamote i els intel·ligents professors que tan bé el secunden.

SALA MOZART: ASSOCIACIÓ DE MÚSICA "DA CAMERA". *Audicions Intimes: Eduard Steuermann*.—El pianista vienès que ja havíem oït al Palau, va interpretar el dia 9 d'abril, a la Sala Mozart, obres de J. S. Bach, de Beethoven, de Schönberg, Busoni, Ravel i Debussy. L'aplaudírem sobretot en tocar les pàgines modernes. I entre les pàgines de les quals parlem, citarem preferentment la *Suite* op. 25 de Schönberg, que Eduard Steuermann va executar de manera fàcil, perfecta, amb tot i tractar-se d'una obra plena de dificultats.

Què dir, ara, a propòsit de la dita producció? Es tracta d'una obra representativa del darrer estil de Schönberg. Com a tal, ens semblà més sorprenent, consi-

derada des del punt de mira dels procediments d'escriptura, que des del punt de mira de les seves qualitats *musicals*. I els resultats dels dits procediments són, certament, discutibles. I si l'objecte, la finalitat de l'obra artística consisteix (com fins ara havíem cregut) a crear principalment bellesa, o a sobtar, a impressionar, confessarem que la producció de la qual parlem no és generalment ni bella ni impressionant. Els elements no ens semblaren pas massa bons. Hi ha *coses*, naturalment, en la *Suite* de la qual parlem, però tot ens sembla ofegat, podríem dir, vençut per les dureses, pels rampells, per les franques lletgeses. A més, tot ens va semblar (i és, segurament) fill d'un *parti-pris*... Ara bé: ens sembla i ens ha semblat sempre que el *parti-pris* del músic, superior a totes les seves preocupacions, hauria d'ésser aquest: fer *música*!

Steuermann va tocar subtilment *A la cort de Turandot* de Busoni, *Ondine* de Ravel i *L'île joyeuse* de Debussy. — X.

Trio a cordes Pasquier. — Constitueixen el Trio Pasquier, els germans Jean, Etienne i Pierre Pasquier. Es tracta de tres excel·lents instrumentistes que practiquen, respectivament, el violí, el cel·lo i la viola. En llur recital d'*Audicions íntimes*, els dits artistes executaren un *Trio* en *do* menor de Beethoven, un *Trio* (no massa interessant, obra de la primera joventut, sens dubte), de Schubert, i un *Trio* de Jean Cras. El *Trio* de Cras és interessant. El primer temps és ben bastit, el segon temps: *Lent*, és sentit. Cras se serveix amb traça del folklore bretó. Els dos darrers temps són menys interessants, menys substanciosos.

Els artistes del Trio Pasquier tocaren bé tot el programa. Palesaren que posseeixen tots una bella tècnica i un estil seriós. I assoleixen una bella fusió sonora. — X.

CONCERTS ÍNTIMS. — La sessió corresponent al mes de març oferí l'atractiu d'algunes estrenes. Assenyalem, en primer lloc, el cicle de melodies per a cant i piano, *Del meu molí*, que Ezequiel Martín ha escrit sobre lletra de Josep Miret. Va cantar-les la senyoreta Enriqueta Mas amb bonica veu i amb senzilla expressió, tal com escau al caràcter de les sis cançons, el tema variat de les quals dóna un particular atractiu a llur audició. Totes les cançons foren ben aplaudides i àdhuc tres d'elles aconseguiren el "bis": *El pastor i la pastoreta*, *Pagesívola* i *La sega*. El ritme alegre d'aquestes tres cançons, l'espontaneïtat de la tonada i l'entrenament que ofereix l'acompanyament pianístic justifiquen el ple èxit assolit.

En el mateix concert l'Escola Orquestral Gálvez donà en primera audició un *Tema variat* d'Arriaga i unes *Impressions musicals* de Beobide, que l'auditori rebé amb franc aplaudiment.

El concert corresponent al mes d'abril fou donat pel *Quintet Català* que constitueixen els reputats artistes Garganta (piano), Bocquet, Ferrer (violins), Julibert (viola) i Trotta (violoncel). El programa, molt seriós, era integrat per obres valuoses de Tartini i de Locillet, el quartet en *mi*, op. 44, núm. 2, de Mendelssohn, i el quintet en *la*, op. 81, de Dvorak. L'execució d'aquestes composicions, plena de seny, rublerta de vida (i, per tant, de ritme i d'expressió), valgué als referits concertistes vibrants aplaudiments i elogiosos comentaris en l'encert de les obres escollides.

A la mateixa Sala Mozart, el pianista Antoni Redondo ha donat l'acostumat recital de cada any. Dedicà una bona part del seu programa a autors catalans. De Francesc

Pujol, escollí *Festa* (dances característiques); de J. Pahissa, *Cant de muntanya*; d'I. Albéniz, quatre números de la "suite" *Ibèria*. El notable concertista va rebre de l'auditori un acolliment molt afectuós.

HOTEL MAJESTIC: INSTITUT D'ESTUDIS MUSICALS. *Lluís Millet. Pau J. Bartulí.* — Lluís Millet és ja un excellent violoncellista. Es tracta d'un joveníssim nebot del mestre Millet. En el seu recital de l'Hotel Majestic va ofrenar un programa seriós i digne, ben cert, d'un virtuós del violoncel. Lluís Millet va executar, doncs, una *Sonata* de Guy Ropartz, el *Concert* de Dvorak, *Set variacions sobre un tema de Mozart*, de Beethoven, i una *Sonata* de Valentini. En tocar les obres esmentades, el jove concertista del qual parlem va demostrar que ha estudiat ja força i de manera intel·ligent. Lluís Millet posseeix un mecanisme clar, segur, complet, i el seu estil és assenyat. En executar, sobretot, el *Concert* de Dvorak, lluï una bella tècnica. Millet ens agradà també molt en interpretar les *Variacions* de Beethoven. Aplaudirem el seu bon gust, les seves fineses. Afegirem ara que Lluís Millet palesà que posseeix, d'altra banda, un bell temperament d'artista. L'esdevenidor somriurà, sense cap dubte, al ben talentós nebot del mestre Millet.

El jove pianista Bartulí acompanyà Lluís Millet amb traça innegable. I en tocar les *Variacions* de Beethoven, el seus dits desgranaren l'obra amb bella claredat. Fou un digne col·laborador de Lluís Millet. — X.

Les sessions sisena, setena i vuitena dels Estudis Musicals foren encomanades, respectivament, al Quartet Laietà, que integren els instrumentistes ben experts en el gènere que conreen, senyors Altimira, Franch, Agell i Sagrera; a la gentil arpista Rosa Balcells, i al pianista Jaume Mas Porcel. El Quartet Laietà dedicà el seu programa a tres autors catalans: Gaspar Cassadó, Joan Bernet i Joan Manén. Coneguts ja els mèrits dels compositors Cassadó i Manén, els dos quartets que d'aquests s'executaren foren judicats amb igual elogi. La *Petita suite* de Joan Bernet, que figurava en el programa com estrena ens semblà poc reeixida. L'autor és jove i no li manquen qualitats. Confiem, doncs, en un èxit més definitiu.

La senyoreta Balcells en el seu recital d'arpa aconseguí un èxit ben meritori. Les seves execucions delicades, pulcres i expressives causen el major goig. Ens oferí un programa molt variat de peces i estils. Guardarem un bon record dels *Six Noëls* de Tournier d'una tendror i gràcia exquisides, del suggestiu *Clair de lune* de Debussy, ben adaptat a l'arpa, i de la brillant *Rapsòdia* de Vierne que cloïa el programa.

Escoltàrem ben agradata, també, el pianista mallorquí Jaume Mas Porcel, del qual ens informaren que havia treballat a Madrid sota el mestratge del pianista Tragó i darrerament a l'Escola Normal de París. El programa que ofrenà a l'auditori d'Estudis Musicals era consagrat als autors clàssics Bach i Schumann i als moderns Béla Bartók, Mompou, Noguera i Samper, amb unes tonades i balls populars de Mallorca, al final, les harmonitzacions de les quals eren degudes al propi concertista. L'ambient mallorquí impregnà tota la tercera part i no cal dir quina simpatia més gran inspiraven les composicions escollides, en les quals s'hi retrata admirablement l'exquisida sensibilitat del malaguanyat Antoni Noguera i també del nostre amic Baltasar Samper. Les *Tres dances* del primer i el *Ritual de pagesia* del segon foren escoltades amb el més viu interès i aplaudides amb el major convenciment. El pianista Mas Porcel guardarà un bon record d'aquesta seva primera manifestació davant del públic barceloní.

A les sessions precedents hem d'afegir-ne una altra encara, on brillà el talent dels violinistes Ponsa i Farrarons, els quals, acompanyats al clavicèmbal pel senyor Kastner, interpretaren amb el més pur i bell estil dues sonates de Corelli i de Haendel, a dos violins, ben admirables malgrat que no sovintegin en els nostres concerts. El senyor Kastner en les peces de Cabezón, Carles de Seixas i Haendel que executà amb destresa i bon gust en el clavicèmbal mantingué l'encís de la instructiva sessió. — S.

CASA DE FAMILIA PER A CEGUES. — L'art de la música ocupa un lloc preferent en l'educació i esplai de la Casa de família per a cegues, organisme de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. El chor de noies que dirigeix el mestre Ildefons Barberà és ben conegut i admirat dels que han fruit de les seves execucions tan acurades que han merescut l'aplaudiment del públic de Barcelona i de les principals ciutats catalanes i l'elogi de les persones intel·ligents en l'art de la música.

A més de l'acció contínua que exerceix el mestre Ildefons Barberà — excel·lent educador i artista exquisit — en la direcció del chor i en l'ensenyament musical de les asilades, la *Casa de família per a cegues* organitza sovint sessions musicals del més alt interès. El dia 30 d'abril fou donat un selecte recital de *lieder* a càrrec de la senyora Concepció Badia d'Agustí i del senyor Emili Vendrell.

El nom d'aquests excel·lents artistes figurant en el programa d'un concert és una garantia segura d'una execució intel·ligent i digna. El concert que ens ocupa fou una festa d'art d'alta qualitat i produí en l'auditori la més pura delectança estètica.

Els duos de Haydn, Astorga, Mendelssohn, Cornelius, Schumann foren cantats per la senyora Badia d'Agustí i Emili Vendrell amb rara perfecció. A la segona part del concert els nostres artistes varen cantar cadascun quatre *lieder* escollits entre els més bells de Schubert i Schumann. Veritable pugilat artístic premiat amb els aplaudiments del públic selecte que escoltava amb el més viu interès els admirables *lieder* interpretats d'una manera superior.

Emili Vendrell triomfà sobretot en el dramàtic *Rei dels verns* de Schubert, la senyora Badia d'Agustí cantà admirablement *La novícia*.

El pianista Pere Vallribera acompanyà intel·ligentment; la seva valuosa col·laboració fou apreciada i aplaudida com es mereixia.

CÍRCOL ARTÍSTIC: CURSET DE DIVULGACIÓ MUSICAL. — Fou organitzat aquest curset pel Lyceum Club de Barcelona i les seves sessions han revestit un interès innegable pels temes escollits i així mateix pel prestigi reconegut de la conferenciant senyoreta Maria Carratalà i dels solistes que amb ella col·laboraren. Entre els temes tractats recordem els següents: *La cançó popular i la cançó artística*, amb il·lustracions musicals per la cantatriu Pilar Rufí; conferència sobre Stravinsky, amb la cooperació de la senyoreta Rufí i el pianista Vallribera; dissertació sobre la vida i l'obra de Schubert, pels mateixos artistes; a l'entorn de l'obra d'Isaac Albéniz i de Manuel de Falla, a la qual sessió prestà el seu valuós concurs la pianista Mercè Rubio; *La música a l'antiga Grècia*, sobre la qual disertà el conegut compositor Agustí Grau, interpretant les il·lustracions musicals d'aquesta conferència, que es donà a l'Ateneu Barcelonès, la cantatriu Maria Amat i l'arpista Antònia Cortina d'Ors; una sessió no menys interessant encomanada al pianista Xavier Gols (obres de Blancafort, Samper i Gols) i a la cantatriu Francesca Gibert (cançons originals de Xavier Gols); concert, en fi, d'obres

de joves compositors catalans que va celebrar-se el 17 de març. Els autors escollits per a aquesta darrera sessió (la setena del curset) eren Enric Nogués, J. Suñé Sintes, Joaquim Serra, Joaquim Salvat i Isidre Moles. Del primer s'executà la *Sonata en fa* menor, per a violí i piano, que interpretaren amb encert els concertistes Farrarons i Vallrribera. Dels restants oïrem quelques peces per a piano i un enfilall de melodies que cantà amb justa expressió Pilar Rufi. Volem retenir, per llur vàlua més marcada, tres peces breus per a piano, de Joaquim Serra, i *Diades d'amor* (cinc melodies sobre lletra de Joan Maragall) compostes per Joaquim Salvat. Són aquestes peces darreres d'una factura molt elegant i d'una espontaneïtat franca i amable, que fan llur audició molt agradívola. L'auditori ho manifestà prou amb els efusius aplaudiments que dedicà a la cantatriu i a l'autor, hàbil pianista també.

TEATRE OLYMPIA: ÒPERA RUSSA A PARÍS. — Aquesta notabilíssima companyia d'artistes russos, que dirigeixen el príncep A. Zeretelli i el senyor W. de Basil, va donar, durant la segona quinzena d'abril d'enguany, un curt nombre de representacions al Teatre Olympia, que obtingueren un èxit complet, no pas precisament per la concurrència del gran públic que mereixien, sinó per la selecció de l'auditori que acudí a les esmentades representacions i que ovacionà cada nit els meritíssims i abnegats artistes que, tan brillantment i amb una tan lloable perfecció, ens oferiren quatre de les més representatives produccions de l'art teatral líric del seu país.

Formen part d'aquesta companyia reputats i meritíssims artistes, molts dels quals havíem ja aplaudit repetidament al Liceu, i el conjunt és corprenedor per la seva plasticitat, sempre tan justa i harmònica, i per la seva sempre molt viva expressivitat.

El Príncep Igor de Borodine; *Boris Gudunoff* de Mussorgsky; *Sadko* de Rimsky-Korsakoff i *La núvia del Tsar* del mateix autor, que fou donada per primera vegada a Barcelona, foren les quatre obres que escollí la companyia l'*Opéra Russe à Paris* per a fer la seva presentació a Barcelona.

En la interpretació d'*El príncep Igor* es distingiren notablement les senyores Jacovleva, Lucezarka i Foré, i el senyors Trofimoff, Perkoviez, Kaidanoff, Joukovitch, Oksansky, Laurezky i Gerberg.

Boris Gudunoff de M. Mussorgsky, fou posat integralment, amb el magnífic quadre de la revolta, que rarament hem vist al Liceu. Una presentació esplèndida la d'aquesta obra i un moviment escènic admirable. El senyor Zessevitch interpretà notablement el paper de protagonista i es mostrà un artista complet. Molt bé també la senyora Lucezarka, en els papers d'*Hostalera* i de *Fedor*. Admirablement just el senyor Posemkovsky en el paper de *Príncep Chouisky* i excel·lents els senyors Joukovich, Kaidanoff i Lauresky. Més fluixos, potser, la senyora Swirskaya en el paper de *Marina* i el senyor Perkowitch en el de *Dimitri*. Els restants papers ben interpretats i els chors i el conjunt dignes d'admiració i elogi.

Sadko, la llegenda lírica de Rimsky-Korsakoff, havia estat ja representada, no pas amb gran èxit, al Gran Teatre del Liceu. Escrita abans del *Tsar Saltan*, musicalment ni escènicament no té ni l'interès ni la vida d'aquest. Amb tot, conté algunes escenes molt riques de color i exhuberants de fantasia. Recordem tot el final del primer acte; molts moments del segon; el tercer amb l'animació del port de Novgorod; el quadre del fons de l'oceà, admirable de presentació, i el final de l'obra. El prelude orquestral del darrer acte, musicalment és potser un dels millors fragments de l'obra. Tractant-se

d'una producció de Rimsky-Korsakoff, ja no caldrà dir que és tota ella un admirable prodigi d'instrumentació. L'orquestra sona sempre magníficament equilibrada i és deliciosa de matisos i brillantment acolorida. *Sadko* fou presentada per aquesta notable companyia russa d'una manera fastuosa i verament esplèndida. Constituï un espectacle meravellós de moviment, de llum, de color i de fantasia ben digne d'ésser aplaudit amb entusiasme.

Interpretaren aquesta obra, distingint-se d'una manera ben notable, les senyores Vetchor, Swirskaya i Antonovitch i els senyors Joukovitch, Posemkowsky, Gerberg i Trofimoff.

El divendres 22 d'abril, a la nit, posaren els artistes russos a Olympia, per primera vegada a Espanya, l'òpera en quatre actes i quatre quadros *La núvia del Tsar*, de Rimsky-Korsakoff.

Coneixiem ja d'aquest meritíssim propulsor de la música russa moderna la major part de la seva producció teatral per haver-se donat a Barcelona, en les temporades del Liceu dels darrers anys, durant l'empresa Mestres, les seves òperes *Ivan el terrible*, *Sadko*, *Una nit de maig*, *La filla de la neu*, *La nit de Nadal*, *La llegenda del Tsar Saltan*, *Kastchei, l'immortal*, i *La ciutat invisible de Kitege*. L'obra que ara ens han fet conèixer els artistes russos a Olympia fou estrenada l'any 1899 a Moscú i és, potser, la més popular de les òperes de Rimsky-Korsakoff i una de les que més s'ha executat fora de Rússia.

La núvia del Tsar, sense ésser una obra gaire complicada d'orquestració, és, en efecte, una de les millors obres de Rimsky pel seu interès dramàtic, ben expressat sempre musicalment, i pel seu caràcter ben típicament rus.

Troblem aquesta obra molt superior a *Sadko*, no solament pel seu accent melòdic, molt més inspirat i expressiu, sinó també per l'emoció directa i viva que hi ha en moltes de les seves escenes.

En el primer acte, que se sosté magníficament, es destaquen uns chors plens de vida i de color, i deixa tot ell una forta impressió. El segon és molt bonic també i són remarcables els chors de dones; el duo de soprano i contralt; el quartet, deliciosament escrit sota el segell de Wagner, que fou ovacionat; un interludi orquestral molt acolorit i ple de caràcter; l'escena de "Lioubacha", que cantà esplèndidament la senyora Sadoven, i el chor d'homes final que és també molt característic.

El terç acte és, evidentment, el més fluix de tots, malgrat l'escena de "Sabouroda", que cantà i interpretà a meravella la senyora Jacovleva, i l'escena final, que és d'un bell efecte teatral.

En el darrer acte creix extraordinàriament l'interès dramàtic i conté fragments musicals de primer ordre, com la primera escena de "Sobakine", que cantà amb profunda emoció el senyor Kaidanoff; l'aparició de *Marta*, el desesper de *Griaznov* i el final de l'acte que colpeix fortament i produeix una forta sensació. L'orquestra, escrita amb una aparent senzillesa, sona sempre, durant tota l'obra, d'una manera neta, clara, magnífica i sempre variada.

Aquesta obra de Rimsky-Korsakoff fou admirablement interpretada i presentada amb una propietat i un bon gust insuperable. Tant les decoracions com els vestits foren d'un caràcter molt acurat i d'una riquesa i harmonia de colors verament corprenedores.

En la seva interpretació es distingiren sobremanera les senyoretes Vetchov, que

encarnà la fina figura de *Marta* d'una manera exquisida, Sadoven, Jacovleva, Antonovitch, Maslova i Ravokoya i els senyors Kaidanoff, Kornovichoff, Oksansky, Posemkovsky, Lavretzky, Korchonnoff i Gerberg.

Aquesta obra fou concertada i dirigida pel mestre Miquel Steimann amb una autoritat i un coneixement perfectes, obtenint conjunts molt notables per llur vida i per llur intensa i justa expressivitat.

En la direcció de les obres abans esmentades alternaren amb constant encert el mestre Steimann i el mestre Alexandre Labinsky. La *mise en scène* i el moviment de les masses admirable i ben resolts sempre sota la direcció d'Alexandre Sanine, el genial animador i home de teatre. La part coreogràfica, sinó sempre del tot reeixida, molt acceptable sota la direcció de Thedor Wassilieff i els decorats de Benoís i Bilibine, excel·lents tots ells. Els chors i l'orquestra molt bé en totes les obres. Resumint, constituïren aquestes poques representacions de l'*Òpera Russa a París* que es donaren a Olympia un espectacle d'art complet i una manifestació musical ben digna d'estima, d'aquelles que no podem presenciar gaire sovint a Barcelona.

ESCOLES ALEMANYES. — A l'espaiós edifici que les Escoles Alemanyes de Barcelona posseeixen al carrer Moya, 4, tingué efecte la nit del 9 d'abril una festa musical per a commemorar els centenaris de Haydn (1732-1809) i Goethe (1789-1832). Amb tal ocasió, s'arranjà un programa compost únicament d'obres de Haydn i de peces vocals sobre lletra de Goethe.

A la primera part hom escoltà agraçosament un quartet amb piano, op. 8, de Haydn, que interpretaren molt bé les senyoretes Mercè Llatas, Maria Capdevila i els senyors Josep M. Llamaña i Otto Schwarz; tres cançons de Schubert i una fora de programa (*Margarida filant*) que digué amb molta expressió la cantatriu Berta Kallenbach, acompanyada per la pianista senyora Leglar-Kühn; la sonata en *mi* bemoll per a piano, de Haydn, executada correctament pel senyor K. H. Meyer, i dues peces chorals: *Nocturn del vianant* de Schubert i chor dels àngels del segon *Faust*, de J. F. Reichardt, que foren entonades amb molta justesa per alumnes de l'esmentada Escola, sota la direcció del senyor Hermann Thumm.

El quartet de corda, op. 76, núm. 3, de Haydn, a càrrec de la senyoreta Margarida Martín i dels senyors Benejana, Schwarz i R. Bernard, amb un fragment de *Les Estacions* i altres peces del mateix autor, completaren la segona part de la festa.

En el recollit ambient d'aquella sala foren ben estimats els mèrits de les obres i dels executants que escoltaren abundosos aplaudiments.

A fi d'encabir en aquest número alguns originals sobrants que guardàvem dels números passats, deixem de publicar el suplement del "TEATRE A LA MODA" de B. Marcello, que continuarem en el número de juny.

Vida musical del Orfeó de Catalunya

Concerts i festes d'art celebrades durant el mes de març

Dia 6. — ORFEÓ CATALÀ (director Lluís Millet). Concert-repàs.

— Orfeó Sallentí (director Mn. Josep Potelles). Primera sessió d'art. Concert pels pianistes Francesc Tort i Pere Tort i per l'Orfeó Sallentí.

— Orfeó Martinenc (director Manuel Bosser). Concert a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona.

— Orfeó Manresà (director Miquel Blanch). Concert al Casal Regionalista del Bages.

Dia 12. — Orfeó Gracienc (director Joan Balcells). Concert dedicat a les entitats graciencques.

Dia 13. — Orfeó Goya (director Marian Mayral). Concert a la Casa de Família per a cegues, amb la cooperació de l'Orfeó de Cegues de Santa Llúcia.

— Orfeó Sarrianenc (director Mn. Angel Obiols). Visions plàstiques de la vida de Jesús. Choral per l'Orfeó Sarrianenc. Orquestra de corda.

— Orfeó Gelida (director Joaquim Llopis). Concert al Casal Gelidenc per l'Orfeó i alumnes del mateix. Primera audició: *La gent de fora*, J. Canteloube.

— Orfeó Sant Pere de Premià (director Antònia Sancristòfol, Vda. Folch). Concert al local de la Societat Sant Jaume, de Premià de Dalt, a càrrec de Matilde Roure, violoncelista, i Maria Càndida Roure, soprano, acompanyades al piano per Antònia Sancristòfol Vda. Folch.

— Orfeó Calellenc (director Pau Guanter). Concert amb la cooperació de Ferran Guerin, violinista, i Pere Vallribera, pianista. Primeres audicions per l'Orfeó: *A Santa Cecília*, Pérez Moya; *Caterina d'Aragó*, Guanter; *El bon caçador*, Guanter; *Les campanes de Talló*, M. Blanch; *Airiños, airiños*, Doncel.

Dia 15. — Orfeó de Cegues (director Ildefons Barbarà). Sessió artística literario-musical a càrrec de Valentí Serra Boldú, Maria del Carme Aymat i Joan B. Lambert. Cançons per l'Orfeó.

Dia 19. — Orfeó Granolleri (director Marian Bataller). Concert al casal de l'entitat. Estrena: *Cant de la pàtria* (sardana), Bataller. Primera audició: *Serenata*, Meyerbeer.

Dia 20. — Orfeó Sallentí. II Sessió d'art. Concert de piano per Guadalupe Riera. Concert per l'Orfeó. Primera audició: *Sursum*, Pérez Moya.

Dia 26. — Orfeó "L'Eco de Catalunya" (director Josep M.ª Comella). La secció d'homes prengué part en el Concurs de Caramelles, organitzat per l'Ajuntament.

Guanyà el primer premi, per unanimitat del Jurat, havent cantat *Els Pescadors*, de Clavé, obra obligada, i *Cançó dels bons caçadors* (estrena), de Morera.

Els premis restants d'aquest Concurs els obtingueren *La Violeta de Clavé* (premi d'honor), *Catalunya Nova* i *Les Flors de Maig*.

— *Orfeó Balaguerí* (director Simeó Jou). Concert al Teatre Cine Balaguer. Primeres audicions: *El desembre congelat*, Romeu; *Els ocellets*, Jou; *Negra sombra*, Montes. Solistes: J. Pamies, M. Camarasa, C. Jou, C. Solà, P. Torres i P. Betbesé. Piano: Teresa Pijoan.

Dia 27. — *Orfeó Sant Pere de Premià*. Concert amb la cooperació de la cantatriu Antònia Salvat de Montaner, acompanyada al piano per Antònia Sancristòfol, vídua Folch. Primera audició: *Adéu, germà meu*, de Waelrant. Sopràn solista: senyoreta Brach. Pianista acompanyant: J. Mercadal.

— *Orfeó Esbart Cantaire* de Pobla de Lillet (director Mn. Carles Garcia). Concert al Casal Popular Catòlic. Primeres audicions: *Motet 102*, Bach; *La cirereta*, Antic. Solistes: senyoretas P. Orriols, J. Capdevila; senyors I. Fàbregas, F. Rubió, A. Cunill.

Dia 31. — *Orfeó Gracienc*. Conferència a càrrec del publicista J. Farran i Mayoral sobre "L'obra dels Orfeons a Catalunya".

Concerts i festes d'art celebrades durant el mes d'abril

Dia 3. — *Orfeó Gracienc*. Concert de germanor per l'*Orfeó Martinenc* que dirigeix el mestre Manuel Bösser.

— *Orfeó Barcelonès* (director Joan Altisent). Al matí concert a l'Hospital-Sanatori de Sant Adrià de Besòs. A la tarda concert a la sala del nou estatge (Tapineria, 33) dedicat als socis i llurs famílies.

— *Orfeó Sallentí* (director Mn. Josep Potelles). III Sessió d'Art a càrrec del violoncellista Frederic Font, la pianista Maria Vilaseca, la cantatriu Antònia Travesset i l'*Orfeó Sallentí*. Primeres audicions: *La festa major de Vilaxica* i *Dintre el bosc*, de Pérez Moya.

— *Orfeó de la Casa de Família per a Cegues* (director Ildefons Barbarà). Concert al Teatre Bosc de Vilanova i Geltrú, amb motiu de celebrar-se el XVIII Homenatge a la Vellesa. Audició de cançons en la visita als vellets de la Casa d'Empar.

— *Orfeó Cossetània*, de Vilanova i Geltrú (director Manuel Bosser). Concert a la sala teatre del Casal Catalanista. També prengué part a l'Acte d'Homenatge a la Vellesa celebrat el matí al Teatre Bosc.

— *Orfeó Badaloní* (director Jaume Costa). Concert a l'estatge social pels artistes Anna Barbosa, sopran, i Josep Arimont, tenor, elements solistes de l'Orfeó, i Joan Oriol, violinista. Pianistes acompanyants: Mercè Rovira i Lluís Busquets.

Dia 10. — *Escola Choral* de Terrassa (director Joan Tomàs). Concert al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.

— *Orfeó de la Casa de Família per a Cegues*. Prengué part en el Concert celebrat al Teatre Barcelona a benefici dels Hospitals de Barcelona. Estrenes: *Cançó de Sant Antoni* i *Vou veri vou* (populars mallorquines), de Lambert.

Orfeó Barceloní. Concert-repàs.

— Dia 16. — *Orfeó Gracienc*. Concert pels violinistes J. Peracaula i D. Ponsa i el pianista F. Peracaula.

— *Orfeó de la Casa de Família per a Cegues*. Concert pels artistes Enric Casals, violinista, i Carmela de Larrocha, pianista acompanyant, amb la cooperació de l'Orfeó.

Dia 17. — *Orfeó Gervasienc* (director Josep M. Roma). Concert a l'Agrupació Sardanista de Sant Gervasi.

— *Orfeó Sallenti*. IV Sessió d'Art: Cançons i jocs per la secció d'infants de l'Orfeó. Primeres audicions: *Quan jo vaig al camp*, *Els conillets*, *Les calces del Jan* i *El joc de l'ombrella*, de J. Llongueres, i *El meu germà*, J. Muset. Pianista acompanyant, Pere Tort.

— *Orfeó "Cants de Pàtria"*, de Girona (director J. Baró i Güell). Concert a l'Ateneu Social Democràtic, amb la col·laboració de la cobla-orquestra "La Principal" de la Bisbal i l'orquestrina "Ideal-Jazz".

Dia 21. — ORFEÓ CATALÀ. Concert al Palau de la Música Catalana, amb la col·laboració de l'Orquestra Pau Casals. Primera i segona part de *Les Estacions* de Haydn.

Dia 23. — *Orfeó Gervasienc*. Concert a l'Ateneu de Sant Gervasi, dedicat al poble de Sant Gervasi i a les entitats germanes de Barcelona.

— *Orfeó Atlàntida* (director Joan Suñé Sintès). Concert al Centre Catalanista de Badalona.

Dia 24. — ORFEÓ CATALÀ. Concert al Palau de la Música Catalana, amb la col·laboració de l'Orquestra Pau Casals. Tercera i quarta part de *Les Estacions* de Haydn.

— *Orfeó "L'Eco de Catalunya"*. Concert per la secció d'homes a la Lliga Regionalista amb motiu del trasllat i inauguració del nou estatge social d'aquesta entitat.

Dia 28. — ORFEÓ CATALÀ. Concert al Palau de la Música Catalana, amb la col·laboració de l'Orquestra Pau Casals. Audició integral de *Les Estacions* de Haydn.

Dia 30. — *Orfeó de la Casa de Família per a Cegues*. Concert pels artistes Concepció Badia d'Agustí, sopran, i Emili Vendrell, tenor, amb la cooperació del pianista Pere Vallribera i l'Orfeó.

Bibliografia

J. SANCHE MARRACO: *Missa de la Santa Creu* a quatre veus (contralt, tenors i baix) i orgue.

El Mestre de Capella de la Santa Església Catedral Basílica de Barcelona ha publicat amb molt bon encert la *Missa de la Santa Creu* que sovint s'ha repetit a la nostra Catedral. Seguint el tradicional costum de la Seu barcelonina, el Mestre Sancho Marraco ha escrit aquesta Missa per a dos chors amb acompanyament d'orgue, assolint així la seva execució la majestat imponent que tant escau en el temple. En ocasió d'haver-se cantat l'any passat a Ràdio Barcelona els fragments més importants de la Missa esmentada, exposàrem ja en les pàgines de la nostra REVISTA el judici favorable que ella ens mereixia. Ens plau repetir-ne avui l'elogi amb motiu de la seva publicació en una edició acuradíssima, feta en els tallers de gravat i estampació de música del senyor A. Boileau. Aquesta edició facilitarà, ben cert, l'expandiment de tan valuosa obra, digna de comparar-se amb les produccions més estimables del repertori modern de música sagrada.

L'estil fugat i la sobrietat amb que es descabdellen els *Kyries*, fan d'aquest número un portic ben escaient. Dintre la mateixa serietat, però amb una corba melòdica més florida, el *Gloria* pren un gran relleu i adquireix el seu conjunt una unitat molt plausible. En el *Credo* el text és seguit amb fidelitat molt expressiva. Les veus són tractades amb coneixement complet de la tessitura respectiva i el moviment lliure d'elles en el primer chor pren en certs moments volades d'una línia molt elegant, alternant amb harmonies més reposades que exposa el segon chor i mantenen la varietat de la peça en una arquitectura sonora plena de caràcter, la qual proclama l'elevat estil del mestre. La sobrietat del *Sanctus* i del *Benedictus*, aquest entonat per les veus soles, és d'un efecte no menys corprenedor dintre la senzillesa del seu conjunt. I l'*Agnus* s'imposa igualment pel seu misticisme, allunyat de tota parencia, i recollint l'esperit de l'oient al final del Sant Sacrifici.

Si el Mestre Sancho Marraco no tingués ja guanyat el prestigi de compositor assenyat i ben destre, aquesta *Missa de la Santa Creu*, dedicada a l'Illustríssim Doctor Irurita, Bisbe de Barcelona, inclouria el seu nom entre els músics més honorables de la nostra terra. — S.

JOAQUIM NIN - CULMELL: *Tres Impresiones*, per a piano. — Rouart Lerolle. París.

Joaquim Nin-Culmell és un fill, joveníssim, del nostre admirat amic i col·laborador Joaquim Nin. I apremem-nos a dir-ho: Amb les seves *Tres impressions*, per a piano, Joaquim Nin-Culmell palesa de faiso clara que té excel·lents condicions per a triomfar, per a reeixir en el món vast, bonic, de l'art dels sons. Les tres obres: *Habanera*, *Las mozas del cántaro*, *Un jardín de Toledo* demostren de manera evident que el jove

músic escriu ja amb facilitat. I la seva escriptura és destra, saborosa. El novell compositor coneix, d'altra banda, el piano. I ja no cal dir que Nin-Culmell no ignora tampoc ni les produccions d'Albèniz, ni les de Falla, ni les de Debussy. Però les seves pàgines revelen joventut, do d'invenció. Ens trobem, realment, davant d'una nova i ben simpàtica personalitat musical. I aconsellem ara al jove artista que no es cansi pas de lluitar ni de treballar. L'esdevenidor li somriurà sense cap dubte.

La *Habanera* de Nin-Culmell sona realment bé. Té innegable caràcter.

I la segona de les seves *Impressions*: *Las mozas del cántaro* (d'après Goya), és saborosíssima. Inútil dir que es tracta també d'una obra ben netament hispànica. I tot apareix ben escrit per al piano.

I la tercera *Impressió*: *Un jardín de Toledo*, és una obra senzillament exquisida i sona també de manera rica, suggestiva.

Recomanem les tres belles *Impressions* de Nin-Culmell als aficionats i als pianistes que desitgin variar llur repertori. — F. LL.

OBRES PUBLICADES PER LA CASA "MAURICE SENART", DE PARÍS

CHOPIN: *Sonates* per a piano. — Edició de treball d'Alfred Cortot.

Alfred Cortot publica solament les *Sonates* de Chopin op. 35 i op. 58. No considera la sonata op. 4 (escrita als 18 anys) prou important per a formar part d'una edició consagrada a les grans obres de l'original músic polac. La *Sonata en do menor* de Chopin és, en veritat, un bell treball d'estudiant. Treball que Chopin dedicà al seu mestre Elsner. Com ja és sabut, la sonata en qüestió la publicà Fontana l'any 1851, dos anys després de la mort de Chopin.

Caldria repetir ara els elogis que formulàrem ja, fa poc, des d'aquestes mateixes pàgines, en parlar de les edicions de treball que Cortot ha publicat dels *Estudis*, dels *Preludis* i de les *Balades* de Chopin. Com en les edicions, com en les publicacions anteriors, Cortot corregeix errades, proposa intel·ligents exercicis preparatoris, fa observacions de caràcter estètic. I tot és assenyat, tot és lluminós. En parlar de l'admirable op. 35, Cortot accepta la versió, l'explicació d'Antoni Rubinstein de la dita obra, del seu sentit dramàtic. I recordant uns mots de Saint Saëns, diu — referint-se al diem-ne argument poètic que imaginà Rubinstein — : "Comprenem bé el que l'interpret pot guanyar-hi, però no veiem pas el que hi pot perdre."

Compartim la manera de pensar i de sentir d'Alfred Cortot pel que es refereix a la visió de Rubinstein.

Però, ultra la versió, la descripció que ens llegà Rubinstein de l'original i admirable composició de Chopin, Cortot accepta també la interpretació del gran pianista pel que es refereix a certes gradacions de sonoritats que emprava el dit artista, en executar la *Marxa fúnebre* de l'op. 35. Gradacions que ens semblen infinitament justes.

Per la nostra part, sempre havem dit i repetit (i fins demostrat, servint-nos del teclat) que la *Marxa fúnebre* de la qual parlem (talment com els *Preludis en do menor*, en *fa diesi major*, etc., i talment com gairebé totes les obres de Chopin!) pot proposar-se com un exemple d'estudi de sonoritats. Sí, lector amic, aquella obra fàcil de llegir, aquella producció gastada, rebregada, profanada, que tots els joves estudiants pianistes toquen, han tocat o tocaran algun dia; aquella *Marxa fúnebre* que els que no en

saben troben sempre fàcil, és una obra molt difícil de polsar, de fer sonar bé. I són molts els pianistes que ignoren les fineses, els plans distints de sonoritat, les bel·leses que un bon executant pot fer amb aquelles notes!

Cortot evoca oportunament l'execució de Rubinstein de la *Marxa fúnebre* de l'op. 35.

Dissortadament hi ha encara errades en la nova edició que acabem de comentar.

— F. LL.

CH. KœCHLIN: *Dix petites pièces faciles* per a piano.

Amb Kœchlin assistim, en veritat, al retorn de l'escriptura dels que *en saben*. Res, aquí, d'improvisacions, d'impulsions, d'*atsagaiades* (generalment més filles de la inconsciència que del geni pròpiament dit). Tot és aquí conscient, traçut. Tot, a més, és musical. Llegint les *Deu peces* de Kœchlin, hom pensa, d'altra banda, en Bach. I consti que no es tracta de cap imitació, car tot això és moderníssim i, a més, ben personal. Però Kœchlin, com Bach, empra de manera destra, expressiva, l'escriptura horitzontal. Kœchlin és, sí, un molt traçut contrapuntista. (És també un gran harmonista. Pensi's, sinó, en les seves harmonitzacions del seu *Tractat d'harmonia*!)

Concretant-nos ara a parlar de les seves *Deu peces* per a piano, direm tot seguit que, ultra un domini absolut de l'art d'escriure música, totes revelen l'existència d'un esperit dotat del més segur i delicat bon gust. De les obres que ara ens ocupen, esmentarem, per exemple, el núm. 2: *La jolie fleur*. Heus ací una pàgina innegablement exquisida. El núm. 4: *Patte de velours*, és també plaent. La melodia de la qual es serveix Kœchlin té un ben palès caient popular. I el núm. següent: *Le ruisseau limpide*, és suggestiu. I com els elements amb els quals apareix escrita aquesta obreta són senzills! El núm. 7: *Présentations*, és també agradós. Però el final (dos darrers compassos), fa pensar en Schumann. *En faisant un bouquet* és — creiem — una de les pàgines més saboroses, més reeixides de la col·lecció. És un pur joell musical. La *Sicillienne*, amb la qual termina el recull, és també bonica.

Afegirem ara que no hi ha, en el recull del qual parlem, cap concessió... Tot és sentit, sobriament i lúcidament escrit. Diria's que totes aquestes peces han estat escrites, principalment, per a satisfer un desig, per a exterioritzar una necessitat. I res no és excessiu. La més serena i exigent mesura regna arreu.

Tots els músics, tots els aficionats intel·ligents lligiran amb gust, amb interès, les *Dix petites pièces faciles* de Charles Kœchlin. — F. LL.

L. HUMBERTO ALLENDE: *12 Tonadas de carácter popular chileno*, per a piano.

Heus ací quelcom absolutament nou. Heus ací música en la qual tots els seus elements (ritme, melodia, harmonia) apareixen personals. Heus ací música *encara mai sentida*. I tot, en el recull del qual parlem, prova de manera evident que ens trobem davant de creacions d'un gran músic, d'un ver artista.

Les *Tonadas* d'Allende podrien també intitular-se: *Cançons i danses*, ja que, llevat d'una, totes han estat idènticament estructurades. Totes comencen amb un moviment lent (cançó) i terminen amb un temps viu (dansa).

I cal ara subratllar una qualitat que caracteritza la personalitat musical d'Humbert Allende (car el caràcter melòdic i rítmic de les seves *Tonadas* és evidentment fill del folk-lore musical xilè): i és que el dit músic és un molt hàbil i original harmonista.

I les seves harmonitzacions, les seves *troballes* (noti's que no diem *recerques*, sinó *troballes*) són saborosíssimes. I com tota sona bé, *naturalment* bé. I això, amb tot, és ardit, és, diem-ne, moderníssim. Però com tot és sentit! Car no hi ha res, en l'obra que ara comentem, que tingui el caràcter de caprici, de rampell.

La majoria de les *Tonadas* d'Allende, són, a més, intensament expressives. Recordem, per exemple, la *Cançó* núm. 3, deliciosament suggestiva. Esmentem també la *Tonada* núm. 7, la núm. 10, etc. Citem una mica a l'atzar, car tot el recull d'Allende és, en veritat, ple d'interès.

Acabarem fent constar que ens ha estat ben agradós de conèixer les *Tonadas* del ben personal músic xilè. — F. LL.

TIBOR HARSÁNYI: *Baby-Dancing*, per a piano.

Heus ací 8 danses absolutament a la *page*. L'aficionat a cert caire de la modernitat hi trobarà els següents balls: Fox-trot, Tango, Boston, One-Step, etc. Dins l'ambient especial en el qual es mou, podríem dir, Tibor Harsányi, cal confessar que les seves danses són notables. El núm. 5 (*csardas* núm. 2) i el núm. 6 (*Blue*), tenen sobretot caràcter. L'*One-Step* té també el seu interès (dins, sempre, del caient avui prou conegut de les danses que ha escrit el mestre Harsányi). Però com la majoria d'aquests ritmes resulten tanmateix grotescos i, sobretot, *primitius*! Això, en tot cas (aquests ritmes que susciten brusques contorsions), no ens sembla ni ens ha semblat mai representar un progrés.

Així en l'art en general com pel que es refereix més concretament a la dansa, l'home tendeix avui, es diria, a contentar-se amb ben poquetes coses. I es sol oblidar (cada dia, ai las!, amb més inconsciència, amb més insistència) de *guaitar en l'aire*. I a la pròpia Alemanya, els teatres d'òpera i les sales de concerts han de tancar (ja que el públic no hi va) i hom assisteix, en canvi, al triomf del jazz. I adéu, doncs, les altes i consoladores volades de l'esperit! Adéu tot el que suposi elevació! Musicalment, amb quatre sincopes i amb una mica de soroll, hom ja en té prou. Trist! — F. LL.

FREDERIC LONGÀS: *Notre pauvre cœur*, per a cant i piano.

L'obreta de Longàs és innegablement agradosa. Però el seu lirisme és, tanmateix, una mica *démodé*. Això és *encara francament romàntic*. I hom coneix ja un xic massa, en veritat, aquesta mena de romanticisme que podríem dir-ne de saló. Feta l'objecció, cal repetir que l'obra és agradosa. — F. LL.

FREDERIC LONGÀS: *Habanera*, per a piano.

Aquesta producció del conegut pianista Frederic Longàs és també plaent, talment com la cançó de la qual acabem de parlar. Però és mou també dins d'un ambient ben conegut. L'obra apareix ben escrita per a piano, però no ofereix tampoc, val a dir-ho, cap figuració, cap *disposició* massa personal. Però tot revela facilitat. — F. LL.

Publicacions rebudes

MÚSICA

RAFFAELE CASIMIRI: *Sacri concentus*. — Volums I, II, III, IV, V i VI. Contenen aquests sis volums nombroses composicions religioses a una, dues, tres i quatre veus. — Entre elles: *Stabat Mater*, *Litanie Lauretana*, *Octo Responsoria ad Matinum in nocte Nativitatis Domini*, *Magnificat*, *Te Deum*, *Responsaria ad Matut*, in *Domin. Resurrect.*, himnes, motets, antifones, seqüències, salms, etc. — Edizioni "Psalterium". Roma.

Societatis Polyphonicae Romanae. Repertorium cura et studio Raph. Casimiri. Volums I, II, III, IV i V. Contenen escollides composicions clàssiques de Palestrina, Victòria, L. Bel, Lassus, Josquin de Près, Marenzio, Viadana, Inguigneri, Carissimi, Benevoli, Goudimel. — Edizioni "Psalterium". Roma.

HIGINI ANGLÈS, prev.: *El còdex musical de las Huelgas* (Música a veus dels segles XIII-XIV). Introducció, Facsimil i Transcripció. 3 volums. — Institut d'Estudis Catalans: Biblioteca de Catalunya. Barcelona, 1931.

Acaben de sortir els tres magnífics volums d'aquesta obra, de la qual ens ocuparem amb tota l'extensió que mereix quan l'hurem estudiada detingudament. Diguem, però, ja des d'ara, que per la seva presentació pot figurar al costat del millor que en el món s'hagi fet en el seu gènere, cosa que honora tant el seu autor, Mossèn Higiní Anglès, com l'editor, l'Institut d'Estudis Catalans.

MANUEL DE FALLA: *Soneto a Córdoba*, de Luis de Góngora. Cant i arpa (o piano). — Oxford University Press. London.

FRANCESC PUJOL: *Estudi de vocalització*, formant part del "Répertoire moderne de vocalises-etudes", colleccionat per A. L. Hettich. — Alphonse Leduc. Paris.

P. LEO SÖHNER: *Missa litúrgica* per a una veu a l'uníson, chor i solo, amb acompanyament d'orgue. — Anton Böhm & Sohn. Augsburg und Wien.

P. LEO SÖHNER: *Missa Gregoriana* per a dues veus i orgue. — Anton Böhm & Sohn. Augsburg und Wien.

ERNEST KALLER: *Liber Organi*. Recull de peces d'orgue d'antics mestres francesos (Titelouze, F. Couperin, Marchand, Clérambault, D'Aquin, etc.). Dos volums. — B. Schott's Söhne-Mainz.

LLIBRES

Jahrbuch der Musikbibliothek Peters für 1931. Herausgegeben von Kurt Taut. — C. F. Peters. Leipzig. 1932.

JOSÉ SUBIRÁ: *La Junta de Reforma de Teatros. Sus antecedentes, actividades y consecuencias*. — Madrid. Artes Gráficas Municipales. 1932.

Orfeón Pamplonés. Memoria 1931. Bengaray, impresor. Pamplona.

Noticiari

JOSEP VALLS PREMIAT A FILADELFIA.—El jove compositor català Josep Valls ha guanyat el premi de mil dòlars de la "Musical Fund Society" de Filadèlfia, instituit per Edward Garrett McCollin. No cal dir amb quin goig ens hem assabentat d'aquesta nova tan falaguera per a Catalunya, ja que és la primera vegada que tan alta distinció és atorgada a un país nostre.

En Josep Valls no és pas un desconegut. Ultra un premi guanyat a Terrassa, fou distingit més tard amb un accèssit de mil pessetes en el VIII Concurs musical de la Fundació Concepció Rabell i Cibils per la seva *Suite* per a gran orquestra que duia per lema "Jocs d'infants". L'obra que li ha estat premiada ara en el concurs de Filadèlfia, on havien estat llorejats anys anteriors els celebrats músics Alfred Casella i Béla Bartok, és un *Concerto* per a quartet de corda i orquestra, en el qual l'element popular català té una gran preponderància.

Rebi En Josep Valls, qui havia fet els seus primers estudis musicals en les aules de l'ORFEO CATALÀ, inscrit en la secció de nois, la nostra més cordial enhorabona.

CURSOS MUSICALS D'ESTIU A POTSDAM.—Hem rebut el prospecte dels cursos musicals que prepara, com cada any, l'Institut Musical Alemany per a Estrangers, els quals se celebraran en el Marmorpalais i en el Palau Barberini de Potsdam. Els cursos de piano aniran a càrrec dels professors Edwin Fischer (del 1.er de juny al 16 de juliol), Wilhelm Kempff (les mateixes dates) i Georg Kulenkampff (del 1.er al 30 de juny); el professor Leonid Kreutzer és el titular dels cursos de violí (del 2 al 30 de juliol). A més, el professor Artur Schnabel es trobarà a la disposició dels estudiants, per a l'ensenyament de les seves especialitats, al seu domicili particular de Berlín. Els estudiants tindran facilitats de tota mena per a assistir a les audicions musicals, de concert i escèniques, del referit Institut, així com a les de l'Escola Superior de Música de l'Estat, a Berlín.

Per a més detalls, hom podrà adreçar-se al Consulat d'Alemanya, de Barcelona, o directament al Deutsche Musikinstitut für Ausländer, 1, Fasanenstrasse, Berlín-Charlottenburg.

ERRATES: Per bé que el bon sentit del llegidor haurà comprès l'expressió justa de la frase, esmenant la falta que aparegué en el número passat a la pàgina 137, volem aclarir que en el segon paràgraf (ratlla segona) del discurs del mestre Lluís Millet, parlant del mestre Nicolau, on diu "ordenant lluites" ha de llegir-se "ordenant llistes".

També per presses del tiratge, ha aparegut equivocat, al peu del gravat que acompanyava al referit article, el nom del fotògraf, el qual és: J. Ribera Llopis.